

ТОРА

8/2016

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL MS 880 - най-мощният сериен моторен трион на света

Бензиновите триони STIHL за горското стопанство и дърводобив се отличават с максимална производителност съчетана с минимално тегло. Пригодени да издържат на големи натоварвания те осигуряват

висок комфорт при работата, което ги прави предпочитана марка машини в този клас. Оборудван с декомпресионен вентил и STIHL ElastoStart за стартиране с минимално усилие, моделът STIHL MS 880 е

най-мощният сериен моторен трион на света. С HD2 филтър за дълъг експлоатационен живот на филтрите. За повече информация посетете най-близкия дилър на STIHL или www.stihl.bg

Издание на Изпълнителната агенция по горите

И какво от това?

В горите и близо до тях - от памтивек се знае, че огън не трябва да се пали. Целогодишно се водят кампании как да не се допускат пожари. Средствата за превенция в горския сектор достигат 16 млн. лева. И какво от това - явно казва онзи, който запалва стърнище или тревата в пасището. Все „методи“ за почистване на земеделска земя, отречени от Европа. И какво от това - казва и онзи, който умишлено пали гората.

Бруталност, граничеща с престъпление. Какво още трябва да се направи, за да проумее онази безотговорна част от хората, живеещи на територията на България, че унищожавайки с пожари горите, флората и фауната, унищожаваме живота и собственото си бъдеще.

Това лято ще се запомни с брутално предизвикани пожари. Дано мерките срещу извършителите да бъдат съответстващи. От лятото на 1999 г., когато бе регистриран първият опустошителен пожар в новата ни горска история, досега горят над милион декара гори.

Редакционен съвет:

Председател:

д-р инж. ЦЕНКО ЦЕНОВ

Членове:

инж. ДИМИТЪР БЪРДАРОВ

инж. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ

проф. д-р ИВАН ПАЛИГОРОВ

д-р инж. ГЕОРГИ ГОГУШЕВ

доц. д-р ГЕОРГИ КОСТОВ

доц. д-р ЗДРАВКО СТАЛЕВ

Главен редактор:

инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ

boris@iag.bg

bbgospod@yahoo.com

Редактори:

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА

banzarova@abv.bg

(водител на броя)

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

yulia_sabcheva@abv.bg

Литературен сътрудник:

МИНА ОГНЯНОВА

minaognanova175@gmail.com

Технически редактор:

инж. ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА

vaniakisiyova@abv.bg

Дизайн и предпечат:

ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА

nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:

ЙОРДАН ДАМИАНОВ

jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

тел.: 02 988 86 42;

тел./факс: 02 988 04 15.

www.gorabg-magazine.info

gora@iag.bg

BIC TTBBBG22

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнупан за печат на

19.09.2016 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.

Отделен брой - 3.00 лева.

Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

2Представяме дирекция „Финансово-
стопански дейности“ в ИАГ

8**Новини от държавните предприятия**

10Лесовъдство: Развитие на лесовъдската теория
и практика за мястото на иглолистните в състава на горите

12Информация: Разчита се на превенция
и бърза реакция.
Но пожари имаше...

13Електронният превозен билет
окончателно замести хартиения

14**Гори и общество: Приносът на осиновителите за Витоша**

17**Новини от природните паркове**

19Поглед в историята: Нормативно-изследователски
бюра в горскопромишления отрасъл

23Юбилеи: Инж. Драгомир Христов на 75 години.
Христо Христов на 80 години

24**Гост на редакцията: Художникът Георги Стойчев:
Планината е втората ми душа**

IIIОбичам България: Магията на морените

На корицата

Снимка Йордан ДАМИАНОВ

CONTENTS

2 Gora present: Financial and Economic Activities Directorate in Executive Forest Agency

8 News from State enterprises

10 Forestry: Development of silvicultural theory and practice for the place of conifers in the forests

12 Information: It relies on prevention and fast reaction. But there were fires...

13 The electronic transport ticket finally replaced the paper one

14 Forests and Society: The contribution of adoptive parents for Vitosha

17 News from nature parks

19 A look at history: Legal-research offices in forest industry sector

23 Anniversaries: Eng. Dragomir Hristov turned 75 years. Hristo Hristov turned 80 years

24 Editorial's office guest: The artist Georgi Stoychev: The mountain is my second soul

III I love Bulgaria: The magic of the stone rivers

Финансите и бюджетът - основни фактори за успеха на реформата в сектора

Валерий ПАВЛОВ - директор на дирекция „Финансово-стопански дейности“

Роген е на 25.09.1960 г. в Първомай, Пловдивска област. През 1987 г. завършва счетоводство във Висшия икономически институт „Карл Маркс“, а след през 2004 г. - право в Юридическия факултет на Техническият университет - Варна. През 2006 г. придобива юридическа правоспособност след положен изпит в Министерството на правосъдието, а от 2007 г. - сертификат за вътрешен одитор на системи за управление на качеството ISO 9001:2000. От 1988 г. работи в Министерството на финансите (МФ)

последователно като финансов ревизор, главен финансов ревизор, финансов експерт и главен финансов експерт в Териториално управление на Държавен финансов контрол (ТУ на ДФК) - Софийска област, и финансов експерт в Централно управление на ДФК, началник на ТУ на ДФК - Софийска област, директор на Териториална дирекция на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол (ТД на АДВФК) - София, и.г. директор на АДВФК, директор на ТД на АДВФК - области София, Благоевград, Кюстендил и Перник.

Работил е в Сметната палата на Република България (1996-1997 г.), където последователно заема длъжностите ръководител-сектор „Съдебна власт“, ръководител и главен инспектор на сектор „Министерство на външните работи“. През 1997-1998 г. е завеждащ Финансово-административната служба на Посолството на РБ в Гърция, с дипломатически ранг „аташе по финансовите въпроси“.

През 2006 г. става ръководител-сектор „Вътрешен одит“ на Община Ихтиман.

От 2009 г. е директор на дирекция „Финансово-стопански дейности, административно обслужване и човешки ресурси“ при „Профилактика, рехабилитация и отгук“ ЕАД - София. От началото на юли 2015 г. е и.г. директор на дирекция „Финансово-стопански дейности“ в Изпълнителната агенция по горите, а от август същата година е титуляр на длъжността.

Междувременно взема участие в обществени организации, като от 2003 г. е председател на Сдружение с нестопанска цел „Камара на вътрешните одитори в Югозападна България“ (КВОЮБ), от 2007 г. е директор на дирекция „Одит, оценка и контрол“ при КВОЮБ, а от 2009 г. е преподавател в Центъра за професионално обучение за счетоводители и икономисти към КВОЮБ по специалност „Оперативно счетоводство“, модул „Системи за финансово управление и контрол“ и „Данъци и данъчна система“.

Приетият през 2011 г. Закон за горите и свързаните с него подзаконови актове са основната нормативна база, която урежда обществените отношения за опазването, стопанисването и ползването на горските територии в България. В изпълнение на ЗГ бе разработен Стратегическият план за развитие на горския сектор за 2014-2023 година. Целта му е да определи конкретните действия за изпълнение на стратегическите цели, приоритетите и мерките, заложи в Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България за 2013-2020 г., осигурявайки условия за постигане на заложената в нея визия.

Стратегическият план за развитие на горския сектор идентифицира оперативни цели, приоритети и мерки и включва оценка на нужните ресурси, очакваните резултати, отговорните и ангажирани

институции, комуникационна и медийна политика и индикатори, и правила за извършване на мониторинг на изпълнението.

Необходимият финансов ресурс за обезпечаване на индикативната финансова рамка за целия период възлиза на 393 930 000 лв., от които 68 630 000 лв., или 17.4 % от общия ресурс, са необходимите бюджетни средства.

Дирекция „Финансово-стопански дейности“ (ФСД) е част от общата администрация на Изпълнителната агенция по горите и е структурирана в два отдела - „Счетоводство“ и „Бюджет и управление на собствеността“.

На Дирекцията са възложени функции, задачи и дейности в областта на финанси, бюджет, счетоводство и управление на собствеността както на Централната администрация на ИАГ, така и на цялата

система от 33 третостепенни разпоредители с бюджетни средства. Дирекцията „ФСД“:

- организира разработването и изготвянето на бюджетните прогнози, бюджета на Агенцията и бюджетните сметки на регионалните дирекции по горите, дирекциите на природните паркове, горските семеконтролни и лесозащитни станции;
 - определя средствата за работна заплата на регионалните дирекции по горите и на специализираните териториални звена (СТЗ) и съгласува длъжностните им разписания;
 - осъществява методическо ръководство и контрол на регионалните дирекции по горите и на специализираните териториални звена по прилагането на Закона за счетоводството, както и на всички нормативни актове, свързани с икономическата дейност;
 - осъществява контрол по разплащанията чрез Системата за електронни бюджетни разплащания „СЕБРА“ върху всички 34 разпоредители с бюджетни средства.
 - участва в разработването и прилагането на двустранни и многостранни споразумения за икономическо сътрудничество в областта на горското и ловното стопанство;
 - извършва счетоводното отчитане на приходите и разходите по пълна бюджетна класификация и по счетоводни сметки в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, Сметкоплана на бюджетните предприятия и приложимите счетоводни стандарти;
 - извършва счетоводното отчитане и плащания по международни спогодби, програми и проекти, финансирани от фондове и международни източници;
 - разработва и финансира инвестиционната програма на Агенцията за капиталови разходи на РДГ, ДПП, ГСС и ЛЗС и осъществява контрол на изпълнението ѝ;
 - организира дейностите по стопанисването и управлението на държавната собственост, предоставена за управление на Агенцията, регионалните дирекции по горите и специализираните териториални звена;
 - контролира изпълнението на възложените обществени поръчки.
- Наред с фундаменталната реформа в горския сектор, започнала с приемането на новия ЗГ през 2011 г., започна реформа и в областта на финансите, бюджета и счетоводството. От 1 януари 2014 г. влезе в сила новият Закон за публичните финанси. В началото на 2015 г. се смени подходът в отчитането на средствата по програми на ЕС и други международни програми. В началото на 2016 г. е приет и нов Закон за счетоводството, а през април влезе в сила новият Закон за обществените поръчки. В новия Сметкоплан на бюджетните организации е предвиден раздел, свързан с отчитане на амортизациите в бюджетната сфера, които се очаква да се прилагат през 2017 година.
- За да изпълни всичките си функции, Дирекцията определи основните си цели на база на Стратегическия план в областите бюджет, финанси, счетоводство и управление на собствеността.

Цел 1: Финансово осигуряване на дейността на ИАГ, РДГ и СТЗ и провеждане на последователна политика на ефективност, ефикасност и икономичност при разходване на средствата по бюджета и средствата по програми на ЕС и други международни донори.

За изпълнението на тази цел Дирекцията още от втората половина на 2015 г. започна изготвянето на указания и осъществяване на контрол за изпълнението им.

В ОБЛАСТТА „БЮДЖЕТ“:

- за изготвяне на месечните, тримесечните и годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите, на сметките за средства от ЕС и на сметките за чужди средства и на оборотните ведомости;
- за представяне на хартиен носител на годишните финансови отчети за 2015 г. и изготвяне по приложен образец на подробни обяс-

нителни записки по отчетите за касово изпълнение на бюджета, на сметките за средства от ЕС и на сметките за чужди средства и на оборотните ведомости;

- за годишно приключване на банковите сметки;
- за отчитане на разходите за придобиване на нематериални дълготрайни активи в синхрон със счетоводната политика на МЗХ;
- за представяне на касовите отчети във връзка с обобщаване с програмен продукт „ОПАЛ“;
- за представяне на тригодишната бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г.;
- за изпълнението на бюджета на ИАГ и утвърдените бюджетни сметки на структурите за 2016 година.

През тази година е възприет нов подход при планирането, съставянето, изпълнението и отчитането на бюджета на ИАГ и нейните териториални структури. В съответствие със своите функции Дирекцията изиска от ИАГ - Централна администрация и всички третостепенни разпоредители, да изготвят и представят своите проекти на бюджетни сметки, които са обобщени от отдел „Бюджет и управление на собствеността“ (БУС) и представени на комисията, назначена със заповед на изпълнителния директор. По този начин в бюджетния процес се реализира управленската отговорност на третостепенните разпоредители, тяхната пряка ангажираност на всички етапи от процеса по планирането, съставянето, отчитането и изпълнението на бюджета.

През 2016 г. нов подход е възприет и в процеса на програмното бюджетиране и при определяне на приходната и разходната част в тригодишната бюджетна прогноза за 2017-2019 г. в областта „Съхраняването и увеличаването на горите и дивеча“, разпределена в две програми - „Специализирани дейности в горските територии“ и „Планиране, опазване от посегателства, пожари и лесозащита“. Планираните средства за тригодишната бюджетна прогноза са на база на направения анализ от информация, събрана от дирекциите в ИАГ и нейните структури.

В тази връзка Дирекцията подготвя промяна и допълнение на показателите и по двете програми, за да може да се оцени доколко ефективно са разпределени и се разходват средствата.

В ОБЛАСТТА „СЧЕТОВОДСТВО“:

- отчитане на ДМА в отчетна група КСФ към 31.08.2015 г.;
- указания за въвеждане от всички третостепенни разпоредители на счетоводни сметки от подгрупа 994 „Статистика за финансиране на разходи за сметка на бенефициенти, Европейския съюз и други донори“;
- указания до ДПП за извършване на корекции в оборотните ведомости в ПП „Кonto 66“;
- указания за необходимостта от анализ на наличностите в сметките за чужди средства.

За подобряване на работата по изготвянето и представянето на отчетите за касовото изпълнение на бюджетите, сметките на средства от ЕС и сметки за чужди средства, както и месечните, тримесечните и годишните оборотни ведомости на ИАГ, РДГ, ДПП, ГСС и ЛЗС е издадена Заповед № 708/10.06.2016 г. на изпълнителния директор на ИАГ.

Цел 2: Разработване и прилагане на Единна методология по счетоводство, управление на бюджетния процес и финансово управление и контрол в ИАГ, РДГ и СТЗ.

Във връзка с процеса на унифициране на дейностите, свързани с финансите, бюджета, счетоводството и управлението на собствеността в ИАГ и териториалните ѝ структури със Заповед № 734/16.06.2016 г. на изпълнителния директор за първи път е създаден Методологически съвет по бюджет, финанси и счетоводство към ИАГ в състав:

Председател - Валерий Павлов - директор на дирекция „ФСД“, се-

кретар - Вана Христова - главен експерт в отдел „БУС“, и членове:

1. Дафинка Ронкова - финансов контролор
2. Емилия Тафраджийска - началник на отдел „Счетоводство“
3. Катерина Кутина - началник на отдел „БУС“
4. Божана Георгиева - главен експерт в отдел „БУС“
5. Светла Давидкова - главен счетоводител в РДГ - Кюстендил
6. Антонио Герасимов - главен счетоводител в РДГ - Берковица
7. Елена Марценкова - главен счетоводител в РДГ - Благоевград
8. Зорница Тодорова - главен счетоводител в РДГ - Варна
9. Лора Петрова - главен счетоводител в РДГ - Ловеч
10. Васил Бялков - главен счетоводител в РДГ - София
11. Иванка Куртева - счетоводител в ДПП „Шуменско плато“
12. Миглена Георгиева - счетоводител в ЛЗС - Варна

Във връзка с новия Закон за счетоводството и приетия нов подход в организацията на счетоводната отчетност и вътрешните контроли на ИАГ и териториалните структури до края на ноември трябва да бъдат подготвени:

- Актуализираната счетоводна политика на базата на счетоводната политика на МЗХ за всички 34 структури.
- Актуализиран план за документооборота във връзка с новия Закон за счетоводството
- Вътрешни правила за организационните процедури по извършването на инвентаризация на активите, пасивите, ценните книжа, материалните запаси, разчетите и касата на ИАГ, РДГ, ДПП, ГСС и ЛЗС.
- Вътрешни правила за организационните процедури за бракуване и ликвидиране на негодни дълготрайни материални и нематериални активи и материални запаси.

В областта на управлението на собствеността ще бъдат разработени:

- Вътрешни правила за разпореждане с конфискуваните вещи по чл. 273 от ЗГ и Наредба № 7 от 14.11.1997 г. за продажба на движими вещи - частна държавна собственост.

В областта на бюджетния процес на база Вътрешните правила на МЗХ ще се разработят:

- Вътрешни правила за организация на бюджетния процес в ИАГ и териториалните й структури със съответния бюджетен календар.

- Инструкция за процедурите за реда и начина на инициране, проверка, одобрение и изплащане на разходите чрез Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА).

Цел 3: Осигуряване на ефективно и ефикасно стопанисване и управление на държавната собственост, предоставена на ИАГ, РДГ и СТЗ.

В изпълнение на функциите, свързани с управлението на собствеността, през 2016 г. беше отстранен трудоемкият процес на въвеждане на данните за имотите на ИАГ и териториалните структури на ръка в таблици Excel и беше разработен на базата на счетоводния продукт „Конто 66“ интернет базиран регистър на недвижимите имоти, които не са горска територия.

За попълване на регистъра през 2016 г. до всички териториални структури са изпратени писма за попълване на актуални данни, издаване и актуализация на АДС във връзка с влезли в сила нови кадастрални карти по местонахождението на имотите. През тази година ще започне и до средата на 2017 г. ще се въведе такъв регистър и за автомобилите - собственост на ИАГ и териториалните структури.

През 2015 г. по предложение на Дирекцията ръководството на ИАГ прие тригодишна програма за периода 2015-2017 г. за обновяване на автомобилния парк с по 20 високопроходими автомобила годишно. Досега за териториалните структури на ИАГ за двете години са закупени 40 нови високопроходими автомобили. В изпълнение на програмата и в бюджетната прогноза за 2017 г. по § 52 - 04 „Придобиване на транспортни средства“ също са заложени средствата за капиталови разходи за още 20 високопроходими автомобила.

Цел 4: Провеждане на ефективна политика за професионално развитие на служителите от Дирекцията и на директорите на Общата администрация, счетоводителите и финансовите контролори на РДГ и СТЗ.

През 2016 г. Дирекция „ФСД“ организира и проведе обучения на главните счетоводители и финансовите контролори по:

- Закона за счетоводството (в сила от 01.01.2016 г.);

Екипът на дирекцията

- Закона за обществените поръчки и ППЗОП (в сила от 04.2016 г.). През януари 2016 г. с експерти от ИАГ и главните счетоводители и финансовите контролери от териториалните структури бе проведено и национално съвещание и обучение в три модула:
- Организация на счетоводния процес и вътрешните контроли;
- Организация на бюджетния процес;
- Системи за финансово управление и контрол.

През октомври 2016 г. предстои последното национално съвещание по тези модули и подготовката за извършването на инвентаризациите и преоценката на ДМА и НДМА в ИАГ и териториалните структури.

Емилия ТАФРАДЖИЙСКА - началник на отдел „Счетоводство“

Отдел „Счетоводство“ организира, разработва, съставя и контролира изпълнението на бюджета на Централната администрация на Изпълнителната агенция по горите.

Осъществява текущ контрол на всички документи, договори и действия, свързани с финансово-счетоводната дейност. Отчита изпълнението на бюджета на ИАГ - Централната администрация (ЦА), чрез съставяне на месечни, тримесечни и годишни, касови и счетоводни отчети и оборотни ведомости, които отразяват имущественото и финансовото състояние на организацията.

Отделът изготвя и съхранява ведомостите за заплати на служителите в Централното управление на ИАГ. Извършва административни услуги на граждани, като изготвя удостоверения за трудов стаж и за пенсиониране.

По Закона за публичните финанси отделът изготвя и представя отделни месечни отчети за касовото изпълнение в различните отчетни групи: касов отчет за бюджета, отчет за касовото изпълнение на средствата, администрирани от Националния фонд (КСФ), отчет за другите средства от Европейския съюз (ДЕС), отчет за средствата по други международни програми (ДМП) и отчет за операциите и наличностите по сметките за чужди средства.

В касовия отчет на бюджета се отчитат приходите от държавни такси по Закона за горите и Закона за лова и опазване на дивеча. Основен дял заемат приходите от сервитути и от промяна на предназначението на горски територии по постъпили преписки по реда на чл. 14 г от отменения Закон за горите и на основание чл. 73, ал. 3, т. 1 и 2 от Закона за горите.

Разходите в бюджета са предимно свързани с изпълнение на дейностите в горите, вменени на служителите със Закона за горите. Централната администрация на ИАГ работи по различни видове проекти, финансирани от фондове и институции на Европейския съюз и други международни програми, чиито разходи се контролират и отчитат в отдел „Счетоводство“.

Отделът изготвя три вида отчети за касовото изпълнение в отчетна група „Средства от Европейския съюз“ (СЕС):

● Отчет за сметките за средствата от ЕС, администрирани от Националния фонд

ИАГ е бенефициент по седем проекта на Оперативна програма „Административен капацитет“ и един на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, които приключиха в края на 2015 г. и окончателно бяха верифицирани и отчетени през 2016 година.

● Отчет за сметките за други средства от ЕС

ИАГ е водещ бенефициент по два проекта по програма LIFE+ на Европейския съюз:

- „Опазване на ключови горски местообитания на малкия креслив орел в България“ (LIFE12 NAT/BG/001218), с продължителност от 2013 до 2018 година.
- Проект „Възстановяване и опазване на алувиални гори от хаби-

Високият професионализъм в работата и всеотдайността на експертите и специалистите в отделите „Счетоводство“ и „Бюджет и управление на собствеността“, на началниците на отдели от Дирекцията, както и на главните счетоводители, директорите на дирекциите в Обща администрация, и финансовите контролери от териториалните структури на ИАГ са гаранция за успеха и изпълнението на заложените цели, постигането на много добри резултати в областта на управлението и вътрешния контрол на бюджета, финансите, счетоводството и управлението на собствеността в Изпълнителната агенция по горите.

тат *91E0 в защитени зони по „Натура 2000“ и модели територии в България“ (LIFE13 /BG/000801), с продължителност от 2014 до 2019 година.

През 2016 г. стартира проект „Регионални политики за устойчива биоенергия BIO4EKO“ по програма INTERREG EUROPE на ЕС, който приключва през 2020 година.

● Отчет за средства-та по други международни програми

През 2014 г. стартираха три проекта, финансирани от Европейското икономическо пространство (ЕИП) по Норвежкия механизъм:

- „Подобряване на информационна система към Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (IBBIS)“, по който ИАГ е партньор на Изпълнителната агенция по околната среда.
- „Гори и гористи местности - картиране и оценка на екосистемните услуги извън „Натура 2000“ (FOR OUR FUTURE), по който ИАГ е бенефициент.

- „Методологична подкрепа за оценка на екосистемните услуги и биофизична оценка“, по който ИАГ е партньор на Министерството на околната среда и водите.

Многообразието на изброените проекти, както и големият им брой, е предизвикателство и голяма отговорност за служителите в отдела. Получаването, разходването и управлението на средствата, предоставени по програми и механизми на Европейския съюз и по други международни програми, изисква добро и детайлно познаване на националното законодателство и изискванията на съответните програми и договори.

Отдел „Счетоводство“ създава методологията за осчетоводяване и отчитане на бюджета и средствата, финансирани от ЕС и други международни източници, съобразявайки се с динамичните промени в трудовото, социалното, данъчното и счетоводното законодателство в последните три години.

Законът за публичните финанси, новият Закон за счетоводството, новият Сметкоплан на бюджетните организации (СБО), различните указания на Министерството на финансите за отчитане на бюджета и международните проекти налагат бързи и адекватни промени и актуализация на счетоводната отчетност.

Професионалният и практическият опит на служителите в отдела до-

принася за подобряването на текущата работа и като цяло на счетоводната отчетност, съобразена със спецификата на горския отрасъл. Методологията, изграденият специфичен сметкоплан и аналитичността на сметките са основа за изграждането на обща методология на ИАГ, РДГ и специализираните териториални звена. В съчетание с внедрения WEB базиран счетоводен програмен продукт „Бизнес процесор“ („Конто 66“) се улеснява работата на всички счетоводители, като се осигурява автоматично изготвяне на отчети, оборотни ведомости, контрол и използване на счетоводна информация за справки в реално време, което дава възможност за анализ и вземане на бързи управленски решения.

Така създадената организация е предпоставка за изготвяне и представяне на отчетите в срок, при условията на законосъобразност и спазване на прилаганото законодателство:

- отчитане на приходите и разходите по параграфи и подпараграфи на Единната бюджетна класификация (ЕБК);
- попълване на отчетната информация на касова основа, съгласно изискванията на Министерството на финансите;
- вярно и коректно отразяване на информацията в отчета;
- извършване на анализ на равненията и взаимовръзките на информацията на начислена и касова основа;
- анализ на взаимовръзките между параграфите на ЕБК в отчета за касовото изпълнение и счетоводните сметки от СБО в оборотните ведомости при изготвяне на годишния счетоводен отчет (ГФО);

- възможност за изготвяне на различни аналитични справки;
- гарантиране на проследимост и достоверност на първичната информация, осигуряваща възможност за финансово управление и контрол във всички дейности и процеси, в съответствие с изискванията на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Отдел „Счетоводство“ участва в организацията, изграждането и функционирането на системите за финансово управление и контрол в ЦА в ИАГ, включващи системата на предварителен контрол, системата на двойния подпис, с цел законосъобразно и ефективно управление на бюджетните средства.

Служителите от отдела участват активно в изготвянето на всички вътрешни нормативни документи на ИАГ и в комисиите за провеждане на процедури по ЗОП.

Счетоводителят не е регистратор на данни. Счетоводството е непрекъснато развиваща се динамична професия, в която, при добро познаване на характеристиката на счетоводните сметки и логиката на счетоводните записвания и очакваните резултати, се създава една достоверна картина на финансовото състояние на всяка организация, независимо дали е в публичния, или стопанския сектор.

При спазване на законодателството в съчетание с големите възможности, които дават съвременните програмни продукти, може да се създаде добра атмосфера за работа, а авторитетът на счетоводителя да се издигне на по-високо ниво.

Инж. Катерина КУТИНА - началник на отдел „Бюджет и управление на собствеността“

Отдел „Бюджет и управление на собствеността“ организира разработването на бюджетните прогнози, бюджета на Изпълнителната агенция по горите и бюджетните сметки на регионалните дирекции по горите и специализираните териториални звена, координира дейностите по изпълнението им.

Определя средствата за работна заплата на регионалните дирекции по горите и на специализираните териториални звена и съгласува длъжностните им разписания.

Обобщава и изготвя месечен, тримесечен и годишен касов и счетоводен отчет за системата на ИАГ.

В изпълнение на изискванията на Закона за публичните финанси и методическите указания на Министерството на финансите и Министерството на земеделието и храните отделът изготвя и представя консолидирани отчети за изпълнение на бюджетите, на сметките за средства от Европейския съюз и на сметките за чужди средства, както и оборотни ведомости.

Оторизирани служители от отдела извършват разплащанията чрез Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА) при стриктно спазване на нормативните изисквания.

Отделът разработва, контролира и осъществява финансирането на одобрената инвестиционна програма на ИАГ, РДГ и СТЗ.

Организира дейностите по стопанисването и управлението на държавната собственост, предоставена за управление на ИАГ и нейните структури.

Организира и контролира поддържането и съхраняването на държавната собственост в ИАГ, създава и води списък на недвижимите имоти на ИАГ, РДГ и СТЗ.

Изготвя становища до областните управители във връзка с отписване на имоти, които не са горски територии по реда на Закона за държавната собственост.

Организира дейностите по отдаване под наем и разпореждане с недвижими имоти, които не са горска собственост, безвъзмездно предоставяне за управление на движими вещи - държавна собственост от и в полза на ИАГ и нейните структури, ръ-

ководи транспортното обслужване в Изпълнителната агенция по горите.

Осигурено е финансиране за изпълнение на функциите на ИАГ, регионалните дирекции по горите и специализираните териториални звена, произтичащи от Закона за горите и Закона за лова и опазване на дивечта. Във връзка със сключени допълнителни споразумения от 2015 и 2016 г. към Браншовия колективен трудов договор са увеличени основните месечни заплати на горските инспектори.

През 2015 г. е проведена процедура и е сключен договор за изработка и доставка на униформено представително и теренно облекло за служителите на ИАГ, като ангажиментите по договора са изпълнени и служителите са получили облеклото.

През 2015 и 2016 г. частично е обновен автомобилният парк с 40 автомобила с висока проходимост, закупени за РДГ и СТЗ. Осигурено е финансиране за успешно приключване на 20 проекта по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ с бенефициенти Дирекциите на природните паркове, 8 проекта по Оперативна програма „Административен капацитет“ с бенефициенти ИАГ и ДПП „Витоша“, както и за проекти по Оперативна програма „Трансгранично сътрудничество 2007-2013 г.“ с бенефициенти регионалните дирекции по горите и дирекциите на природните паркове.

Функциите и дейностите, които изпълняват експертите в отдел „Бюджет и управление на собствеността“, са определени в Устройствения правилник на Изпълнителната агенция по горите и се отнасят за управлението на държавната собственост, инвестиционната политика на ИАГ, планиране, отчитане и контрол на капиталовите разходи.

Дейностите по стопанисването и управлението на имуществото

се извършват в съответствие с разпоредбите на Закона за държавната собственост и правилника за неговото прилагане, Закона за горите, като при необходимост се дават конкретни методически указания към структурите. Експертите, в рамките на своята компетентност, участват в разработването на методически указания, вътрешни правила и инструкции, свързани със законосъобразното, ефективно управление на имуществото. Това включва и участие в жилищната комисия за настаняване на служители във ведомствени жилища, както и в постоянно действаща комисия за бракуване на дълготрайни материални активи и за продажба на излишни и негодни движими вещи, собственост на ИАГ, РДГ и специализираните териториални звена.

Основните задачи на експертите по отношение на държавната собственост са:

- ръководство, планиране, организация, контрол, координация и отчет на дейностите на ИАГ и нейните структури във връзка с държавните имоти и вещи, актуване на недвижимите имоти и изпълнението на инвестиционната политика на ИАГ, планирането и разходването на средствата за капиталови разходи;
- изготвяне на проекти на актове за разпореждане с имоти и вещи
- държавна собственост, и отдаване под наем на имоти - държавна собственост, предоставени за управление на ИАГ, РДГ и специализираните териториални звена;
- застраховането на имуществото на ИАГ;
- стопанисване и управление на имуществото на ИАГ, както и осигуряването на инвентар, обзавеждане, канцеларски материали и други вещи, необходими за нормалната дейност на служителите в Агенцията;
- поддържане на база данни за недвижимите имоти, които не са горски територии и са предоставени за управление на ИАГ и нейните структури, както и за техните моторни превозни средства.

Досега данните за недвижимите имоти се въвеждат на ръка в таблици Excel за всяка структура и се обобщават от Изпълнителната агенция по горите. При всяка промяна в обстоятелствата, свързани с владението и управлението на имотите, структурите са задължени писмено да уведомяват ИАГ и да представят копия на документите, свързани с промяната, за нейното отразяване в обобщения регистър. Това е трудоемък и бавен процес, който не позволява в оперативен план да се извеждат винаги актуални справки за имотите на ИАГ и структурите, без допълнителна кореспонденция с всяка структура.

През 2016 г. е разработен интернет базиран регистър на имотите, които не са горски територии, съгласно предварително заложените от експертите параметри и изисквания за неговия вид и съдържание. Водеща информация в отразяването на имотите е актът за

държавна собственост. Предвид разнообразието на имотите, в голямата си част представляващи собственост върху отделни части на сгради и поземлени имоти, целта е при един акт за държавна собственост да се въведат всички вписани в него имоти с техните индивидуални характеристики.

С приложението „Регистър на имоти на Изпълнителната агенция по горите и нейните структури“ се автоматизира и контролира дейността по воденето на актуална база данни, като всяка структура въвежда, следи и актуализира данните за предоставените ѝ за управление имоти, а на ниво ИАГ тази информация се обобщава.

Имотите, които се водят в регистъра, са разделени на три групи:

I. Имоти, предоставени за управление на ИАГ и нейните структури - основната част от регистъра, в която има възможност за:

- регистриране на имота с неговите индивидуални характеристики
- акт за държавна собственост, вид собственост, правно основание за придобиване, вид и описание на имота, предназначение, застроена площ, етажност, конструкция, година на построяване, граници на имота, местонахождение, балансова стойност, други собственици в имота и технически паспорт;
- отразяване и следене на извършените ремонти (текущи и основни) на имотите и съответно автоматично отразяване на основните ремонти в балансовата стойност, въвежда се и контрагентът, изпълнител на ремонтите дейности;

- преоценяване на имота - преоценката на един имот може да бъде в увеличаване или намаляване и се отразява автоматично в балансовата стойност;

- отписване на имот, като се отбелязва и съответното основание;
- за всеки имот се следи дата на придобиване и дата на отписване;
- за всеки имот се създава електронно досие, което включва: акт за държавна собственост и скица на имота; документи за придобиването на имота; заповеди за отдаване под наем/предоставяне за ползване и съответните договори; документи за отписването на имота.

II. Имоти, предоставени за управление на ИАГ и нейните структури, които са отдадени под наем или предоставени за ползване - описва се имотът или частта от него, отдаден под наем/предоставен за ползване, основанието и договорът за наем/предоставяне за ползване, срок на договора, наемната цена и наемател/ползвател.

III. Чужди имоти, наети от ИАГ и нейните структури или предоставени им за ползване - имотите се описват с техните индивидуални характеристики, вид собственост и собственик, основание за наемане/предоставяне за ползване, договор за наем/предоставяне за ползване, срок на договора, наемна цена и предназначение на имота.

Регистрите на отделните групи имоти се изготвят на всяко тримесечие от структурите на ИАГ и се подават за обобщаване.

Разработеното приложение дава възможност да се генерират справки за въведените имоти, като се задават елементи от номенклатурата, които ги характеризират. Резултатите от справките, които имат междинни сборове и общ сбор, може да се извеждат в графичен вид.

Осигурена е и възможност за обмен на вътрешни съобщения между потребителите на системата.

В ИАГ и нейните структури са определени отговорни служители, които да поддържат регистрите на имотите за всяко юридическо лице. След обучение на отговорните служители имаше период за тестова експлоатация на програмния продукт и възможност за корекция, за да отговаря напълно на нашите изисквания и да описва имотите в цялост. От септември 2016 г. започва неговата реална експлоатация.

След успешното стартиране на интернет базирания регистър за имотите, които не са горски територии, предвиждаме да се разработи подобен регистър и за моторните превозни средства, собственост на ИАГ и нейните структури.

ЮЦДП с нова сграда

На 14 юли министърът на земеделието и храните Десислава Танева официално откри новата административна сграда на Южноцентралното държавно предприятие в Смолян.

Церемонията уважиха зам.-министърът на земеделието и храните доц. Георги Костов, директорът на ЮЦДП - Смолян, инж. Ботьо Арабаджиев, областният управител на Смолян Недялко Славов, зам. областните управители Андриян Петров и Тодор Бозуков, кметът на Община Смолян Николай Мелемов, зам.-кметът Марин Захариев, старши комисар Николай Димов - директор на ОД на МВР - Смолян. Присъстваха

директорите на държавните предприятия, горските и ловните стопанства в региона, на държавни институции и ведомства, журналисти и граждани.

На брифинг с журналисти министър Танева съобщи, че всички държавни горски предприятия в България ще обявят процедура за изкупуване на гребни по размер горски територии. Те трябва да са собственост на български физически лица, да не са били предмет на замяна и да са до 5 хектара. Целта е комасиране, като по този начин ще се увеличи държавната горска територия и тя ще бъде охранявана и стопанисвана съгласно лесовъдските изисквания. Бюджетът, предвиден от всички горски предприятия за тази дейност, е близо 700 000 лв., информира министър Танева. Правилата за тази процедура са публикувани на сайта на МЗХ. Всеки собственик ще може да предложи цена за имота си, след което ще има предварително класиране, като с предимство ще се ползват малките имоти до 2 ха, както и горските имоти, които са в съ-

седство с държавна гора, каза още министърът.

С 30 % се е увеличил финансовият резултат за полугодие на всички държавни горски предприятия спрямо същия период на миналата година, стана ясно от срещата. При залесяването се отчита с 10 % по-висок резултат от полугодие на миналата година. „По всички дейности от плановете за управление на горските предприятия за тази година - залесяване, изграждане на горска пътна инфраструктура и подкрепа със специализирана техника за дейности в горите, се движим по-напред“, каза още министър Танева.

Оборудвани допълнително са 350 екипа, които осъществяват контрол в горските територии. Електронната система за превозни билети се посещава от 350 граждани на ден, които извършват своеобразен граждански контрол. Благодарение на тези мерки се отчита увеличаване на проверките и актовете с 30 %, допълни министърът. **Т**

ЮЗДП: Осуетенени кражби на дървен материал

Засилени проверки се извършват през лятото на територията на поделенията на ЮЗДП. Над 70 м³ едра строителна дървесина от бял бор и бук са задържани от служители на ДГС - Симитли. Дървесината е добита незаконно в държавна горска територия, а позволително за сеч е издадено за съседната недържавна гора.

52 м³ едра строителна дървесина от бял бор и бензиномоторен трион

са задържани от служители на ДГС - Самоков. Трупите са отсечени незаконно в горски територии, държавна собственост, от фирма, която има редовно издадено позволително за сеч в съседни частни имоти. Нарушението е разкрито на 26 юни при проверка от служители на ДГС - Самоков, в землището на с. Рельово. На място са заловени шофьорите на два автомобила, които са товарели дървесината, както и

лесовъдът на фирмата. Лицата, извършили незаконната сеч, са успели да избягат, но е установена тяхната самоличност.

За престъплението в държавните горски територии са уведомени незабавно органите на досъдебното производство и РДГ - София, които провеждат проверки в горски имоти, собственост на физически лица.

Снежана ПАСКАЛЕВА

Спешни мерки по проблема с короядите

На 1 август в Смолян заместник-министърът на земеделието и храните доц. Георги Костов обяви старта на кампанията на Министерството на земеделието и храните „Съхраняваме гората на предците“. Поводът, който събра народния представител Дора Янкова, заместник изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по горите инж. Красимир Каменов, директора на Южноцентрално държавно предприятие - Смолян, инж. Ботьо Арабаджиев, кметове на общини и представители на неправителствени организации, бе дискусия по проблема с короядите в иглолистните култури.

Доц. Костов представи мерките, взети от МЗХ, като припомни, че голяма част от иглолистните насаждения в страната са създадени през втората половина на миналия век във връзка с борбата с ерозията и подобряване на водоохранната функция на горите. Голям процент от тези насаждения са създадени именно тук, в сърцето на Родопите. Те са извън своя естествен ареал на разпространение и по тази причина са податливи на нападение от вредители и последващо съхнене, както и на влияние на различни абиотични фактори. По време на дискусията беше подчертано, че поразената дървесна растителност създава и висока опасност от пожари.

Изготвен е план с мерки, които трябва да се вземат на територията на областите Смолян и Кърджали, където има най-много насаждения, пострадали от снеголом през март 2015 г. и нападнати от ко-

рояди. 80 % от повалената дървесина е усвоена, като са отложени редовните сечи и с предимство се извършва почистване и извличане на останалата паднала дървесина.

„През тази година се намалява цената за добитата увредена дървесина за огрев от 3 на 1 лв. за кубик за местното население“, обяви като част от предприетите спешни мерки заместник-министър Костов.

Определени са критериите за наблюдение на поразените площи. Създадена е организация чрез регионалните дирекции по горите да се изготвят предписания на собствениците на частни и общински имоти, където има налична пострадала дървесина за необходимите мерки. В случай че собствениците сами не могат да извършат необходимите действия, има възможност да сключат договор с ЮЦДП - Смолян. Намалени са административните срокове за извличане на падналата дървесина. Изготвени са инструкции до РДГ, териториалните подразделения на държавните предприятия, асоциациите „Общински гори“ и „Горовладелец“.

Главният комисар Николай Николов - директор на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на МВР, акцентира върху необходимостта от създаване и поддържане на горска пътна мрежа и широки просеки в горите, които да създават сигурна преграда пред пожарите. **Т**

ИАГ обяви близо 107 000 ха държавни гори във фаза на старост

На 9 август Изпълнителната агенция по горите представи резултатите от проекта „Определяне на гори във фаза на старост в държавни горски територии“ в МЗХ. 106 817.9 ха са горите, в които ще бъдат наложени определени строги ограничения във връзка с опазването им и опазването на биологичното разнообразие в тях. Събитието откри зам.-министърът на земеделието и храните доц. Георги Костов. Домакини на срещата от ИАГ бяха инж. Красимир Каменов - заместник изпълнителен директор, и д-р инж. Ценко Ценов - директор на дирекция „Гори и лесовъдски дейности“. Присъстваха още д-р Марк Палахи - директор на Европейския институт по горите, проф. Христо Цаков - директор на Института за гората при БАН, проф. Иван Палигорев - председател на Съюза на лесовъдите в България, ръководители на държавни горски предприятия и РДГ, експерти от МЗХ, МОСВ и ИАГ, горски предприятия, преподаватели от ЛТУ, представители на неправителствени и браншови организации от сектора на горите, организации на собствениците на общинските и на частните гори и медиите.

Доц. Костов припомни, че през 2015 г. МЗХ предложи и Министерският съвет прие увеличаване на площта на защитните гори в България с други 105 000 ха във връзка с по-добрата превенция на горските територии. „Така само за две години площта на държавните гори, които се стопанисват по специален начин, нараства с около 200 000 ха и ограниченията, които се налагат в тях, имат голямо обществено значение - за опазване на природата на страната и за всички елементи от екологичната верига“, заяви той. „Отговорността спрямо следващите поколения налага да създадем условия за поддържане или достигане на горите във фаза на старост. Днес никой не може по-добре от българския лесовъд на база на най-модерните научни данни и подходи да определи и защи-

По време на срещата (от ляво надясно): д-р инж. Ценко Ценов, доц. Георги Костов и инж. Красимир Каменов

ти това безценно природно наследство“, обобщи д-р Ценко Ценов. На електронната страница на ИАГ www.iag.bg (секция „Документи“, подсекция „Гори във фаза на старост“) е представена карта, на която са обозначени определените горски територии, а също и списъци с включените насаждения.

Целта на проекта, започнал преди година, е да се определят горите във фаза на старост в държавни горски територии, попадащи в зоните на „Натура 2000“ и по този начин да се отговори на изискванията на Директива 92/43/ЕО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Извършени са дейности по анализ на предварително идентифицираните от ИАГ гори във фаза на старост, анализ на предложените промени от държавните предприятия за тези гори и приемането и утвърждаването им.

МИНА ОГНЯНОВА

Развитие на лесовъдската теория и практика за мястото на иглолистните в състава на горите

Териториално разширяване на площта на иглолистните гори

В буковия горскорастителен пояс. Едно от основните направления на лесовъдската наука през 30-те години на миналото столетие е увеличаване на дървопроизводствения потенциал на горските територии. В резултат на редица проучвания и анализи се предлага това да стане главно по пътя на увеличаване на площта на иглолистните за сметка на незалесените горски площи и превръщане на част от буковите гори в чисти и смесени иглолистни култури. Мотивите за това са: успешният средноевропейски опит, биоecологичните особености и изисквания на иглолистните, по-широкото разпространение на тези дървесни видове в историческото минало, ограниченият, но обнадеждаващ наш опит. Високите дървопроизводствени показатели, производството на индустриална дървесина в по-съкратени срокове и нейните по-висока стойност и възвращаемост на инвестициите за сравнително кратко време са едни от основните доводи на теоретиките за подмяна на буковите дървостои с иглолистни.

Проф. Методи Русков (1939) смята, че у нас има фитогеографски и лесовъдски условия в пояса на бука с надморска височина - „приблизително над 800 м“, част от буковите насаждения, главно от IV и V бонитет, да бъдат подменени с иглолистни. Това се налага и поради тяхната по-висока производителност, икономическа ефективност и доходност. Проф. Георги Сираков (1943) предлага една по-разгърната програма за увеличаване на първичното дървопроизводство, която включва залесяване на незалесените дървопроизводствени горски площи и възстановяване на производителността на заклеявелите и други нископроизводителни гори и „заменяване на по-голема част от буковите дървостои със смърч, ела и дугласка“. При изпълнение на предлаганата програма, по разчети на автора, нормалната производителност на горите ще нарасне около два пъти ($5.9 \text{ м}^3/\text{ха}$). Независимо от критичните оценки, теоретичните постановки за подобряване на първичното дървопроизводство на основата на увеличаване на дела на иглолистните в края на 30-те години на XX в. стават основна задача на нашата горска политика. Характерното за този първи период е, че науката предлага увеличаването на дела на иглолистните да става в техния фитогеографски ареал - в пояса на бука.

В долния дъбов горскорастителен пояс. През втората половина на 50-те години на XX в., в условията на социалистическата икономическа система, увеличаването на продуктивността на горите също става главно направление в горската политика. За целта е приета дългосрочна програма, в която се предвижда при мащабните залесявания площта на иглолистните да се увеличи около три пъти, главно в пояса на дъбовете. Слага се началото на всестранны и системни проучвания на сложните биоecологични процеси в горските екосистеми, на типовете гора и типовете месторастение и на тази основа определяне на мястото на иглолистните в долния горскорастителен пояс. Приема се, че почвено-климатичните условия и тук позволяват създаването и от-

глеждането на иглолистни култури.

Според Илия Радков и Йордан Минков (1964) от лесовъдска и стопанска гледна точка състоянието на дъбовите гори е незадоволително. Това налага да се извърши преустройство на нископродуктивните дървостои, като на относително бедните почви се използва черният бор, който според авторите принадлежи към първичния състав на разглежданите типове гора, а в горните части белият бор трябва да се смята за първичен вид и да се използва за подобряване на производствените показатели на насажденията. Проф. Никола Пенев и колектив, разработили труда за типовете гори, предлага в долния лесорастителен пояс до 400-500 м н.в. на бедни и сухи месторастения да се залесява с черен бор. При 700 м н.в. на северни и 1000 м н.в. на южни изложения да се залесява с бял бор на относително сухите месторастения и със смърч и ела - на богатите и свежи почви. Проф. Марин Маринов (1959) препоръчва част от т.нар. хълмисто-склонови дъбрави да бъдат реконструирани и залесени с черен бор и кедри. Проф. Сираков (1959), обобщавайки положителните резултати от масовите залесявания след Втората световна война, предлага своя нова актуализирана концепция за повишаване и подобряване на производството на дървесина. С нея той смело навлиза вече и в долния горскорастителен пояс на дъбовете. Предлага се площта на дъбовете да бъде намалена от 1002.3 хил. ха на 600 хил. ха, а на бука от 675.3 хил. ха на 245.3 хил. ха, като съотношението между иглолистни и широколистни да стане 50:50. За буковите чисти и смесени насаждения от IV и V бонитет, особено за растящите на светлокафяви горски почви, преобладава становището, че те трябва да бъдат превърнати в чисти и смесени, предимно белоборови култури (Гарелков, Д., 1964, 1995). През 70-те години на миналото столетие се правят всестранны задълбочени проучвания на почвите, климата, растежа и продуктивността на дългогодишните залесявания (Захариев, Б. и кол., 1977). Посочват се типовете месторастения за успешно създаване на иглолистни горски култури. В долния горскорастителен пояс - черноборови месторастения върху хумусно-карбонатни ерозирани, сухи и бедни почви; среднопродуктивни белоборови месторастения върху безкарбонатни, среднодълбоки, свежи и среднобогати почви; високопродуктивни белоборови месторастения върху безкарбонатни, дълбоки, влажни и богати почви. По характер на растеж и динамика в строежа по височина както черноборовите, така и белоборовите дървостои са от хоризонталния тип и с ранна кулминация, което е показател за устойчивостта на културите. В средния горскорастителен пояс месторастенията се определят в зависимост от мощността на почвения хоризонт, влажността и богатството на почвата, като смърчови, смърчово-белоборови и белоборови, на южни изложения, върху средно богати почви.

Лесовъдската наука и практика през този втори период потвърждава, че почвено-климатичните условия позволяват да се разшири площта на иглолистните горскодървесни видове извън ареала на тяхното естествено разпространение. При проучване на здравословното състояние се установява, че стопански най-ва-

жен лесозащитен проблем е кореновото гниене.

В периодичния лесовъдски печат през тези години има и редица други публикации, посветени на бъдещия оптимален състав на горите. В повечето от тях е посочено, че природните условия и икономическите изисквания дават възможност делът на иглолистните да достигне до около 50 % от залесената горска площ. Има, разбира се, и научни дейци (акад. Б. Стефанов, К. Костов, 1964), които смятат, че мястото на иглолистните в дъбовия горскорастителен пояс трябва да се регулира.

Характерното за разглеждания период е, че знанията за сложните биологически процеси в горските екосистеми се разширяват и задълбочават. На основата на проучванията и богатия практически опит се преценява, че и в долния дъбов лесорастителен пояс е възможно и икономически изгодно създаването и отглеждането на иглолистни култури.

Трансформация на иглолистните култури от долния горскорастителен пояс

В края на XX в. настъпват съществени промени и в теоретичните принципи и насоки, и в концепцията за стопанисване на горите. Устойчивото развитие на горските екосистеми става главно направление в лесовъдската теория и практика. В научните разработки и публикации е посочено, че при създаването на нови гори трябва да се използват местните, автохтонни дървесни видове и произходи. Иглолистните горскодървесни видове да не се използват за залесяване извън ареала на тяхното естествено разпространение. Така устойчивостта, а не продуктивността, се полага в основата на предлаганите и прилаганите методи за отглеждане и създаване на нови гори.

През този, трети период, се появяват и някои негативни явления в растежа, строежа и устойчивото развитие на културите от долния горскорастителен пояс - масовото нападение от корояди и други вредители, съхненето и преждевременното приключване на цикъла на развитието. За ограничаване и предотвратяване на тези негативни тенденции през 2016 г. на колектив от научни работници, начело с доц. Груд Попов, е възложено проучване. По-важните изводи от него са няколко. Надморската височина се определя за решаващ екологичен фактор, от който зависи състоянието и преуспяването на културите. Естественият ареал на разпространение на борове е 800 м н.в., а на смърча - 1100 м н.в., така при 300 м н.в. масовото разпадане на културите е до 30-годишна възраст, а при 700-800 м - до 60 години. Затова се отчита, че иглолистните не бива да се използват за залесяване извън техния естествен ареал на разпространение. Като основен лимитиращ фактор се посочва пределната въздушна и почвена влажност, както и лесовъдските грешки при създаването на културите - подготовка на почвата, гъстота на залесяване и несистемно отглеждане. Изводът е, че смяната (трансформацията) на иглолистните видове в този пояс с широколистни е обективен необратим процес, като се предлага неговото целесъобразно направляване и регулиране. Авторите на проучването допускат залесяване с иглолистни дървесни видове в долния горскорастителен пояс само на незалесени площи с противоерозионни цели и при създаване на горскопромишлени култури. Икономическата оценка показва, че залесяванията са рентабилни на най-добрите месторастения. Потвърждават се нашите проучвания, според които капитализираните инвестиции за залесяване през периода 1951-1990 г. са олихвявани с 1.78 % годишно (Въчовски, 2009, 2015).

Да разширяваме ли площта на иглолистните култури?

Въз основа на проучванията и концепцията за устойчивост и мно-

гофункционалност Изпълнителната агенция по горите разработи всеобхватни мероприятия за укрепване и постепенна трансформация на боровите култури, особено от дъбовия горскорастителен пояс. Посочено е, че активната борба с короядите и системните отгледни сечи са неотложни практически задачи. Но според нас много по-важно е вниманието да се насочи към регулиране и направляване на сложните възобновителни процеси в намиращите се в „турнусната“ възраст и в добро състояние култури. И то не за тяхната, с времето повсеместна, трансформация, а за създаване на определени месторастения на млади естествени чисти и смесени иглолистни насаждения. Възобновяването ще бъде труден процес особено на относително по-богатите месторастения. Тук ще е необходима активна лесовъдска намеса. Жалко, че друга немалка група култури с ново повсеместно издънково възобновяване неизбежно ще бъдат превърнати отново в издънкови, каквито са били преди няколко десетилетия. Икономическият ефект от предишното реконструиране и залесяване на тези площи и превръщането им отново в издънкови е, че за този период собственикът получава допълнително по около 200 м³/ха индустриална дървесина. Научните изследвания особено през втората половина на миналото столетие, както и практиката дават основание да се приеме, че са налице почвено-климатични условия за разширяване на площта на чистите и смесените иглолистни култури в дъбовия и особено в буковия горскорастителен пояс главно за сметка на издънковите и нископродуктивните, предимно дъбови, габърви и букови, дървостои, като се отстранят допускащите в практиката лесовъдски и технически грешки. Дълбоката подготовка на почвата е важна предпоставка за успешния старт на младите култури. Надморската височина (800 м) не може да се приема като основен и абсолютен критерий при използването на иглолистните извън ареала на тяхното разпространение, а като специфични почвено-климатични условия - главно въздушната и пределна почвена влага през засушливия период. В Странджа и другаде има месторастения с относително по-висока въздушна и почвена влажност, където белият бор и някои други иглолистни видове при възраст 40-55 г. показват много добър растеж и високи производствени показатели при 150-200 м н.в. (Въчовски, 2015).

Особеностите в растежа и строежа на дървостоя, по-краткият цикъл на развитие и сравнително по-високата им продуктивност в сравнение със широколистните горскодървесни видове показват, че в дъбовия и преходния буков пояс продуктивността, а не устойчивостта ще бъде основният критерий при тяхното използване. Разбира се, има свежи и сравнително богати зимендъбови и букови месторастения, в които след реконструкцията на нискокачествения широколистен дървостой могат да се създават и устойчиви, с многофункционално значение дендроценози.

В заключение ще отбележим, че е необходима не пълна трансформация - по същество ликвидация на иглолистните извън ареала на тяхното естествено разпространение, а укрепване и разширяване на площта на тяхната територия. Състоянието на горите в страната и икономическите норми и изисквания дават основание да се приеме, че в следващите няколко десетилетия съществуват лесовъдски, екологични и икономически предпоставки площта на иглолистните гори не постепенно да намалява, а отново да достигне не по-малко 1 200 000 хектара.

Инж. Христо ВЪЧОВСКИ

Разчита се на превенция и бърза реакция

На 7 юли в м. Гребен над Брезник бе представена готовността на горските служители за активния пожароопасен сезон на територията на Югозападно-то държавно предприятие - Благоевград. Горски стражари от ДГС - Брезник, облечени в нови противопожарни униформи и каски, демонстрираха овладяване на запалване с помощта на специализиран автомобил с миницистерна (сн. 1). През миналата година гората в тази местност бе обхваната от пожар и само бързата реакция на горските служители и противопожарните служби предотвратяват опустошаването на по-голям масив.

На демонстрацията присъстваха доц. Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните, главен комисар Николай Николов - директор на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, инж. Тони Кръстев - изпълнителен директор на ИАГ, инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП - Благоевград, журналисти.

Най-голямо значение за предотвратяване на пожари в горите има бързата реакция на мобилните звена към горските стопанства. За навременното уведомяване за забелязано запалване се разчита на телефон 112, който директно е свързан с Изпълнителната агенция по горите.

„Възможността за реакция е много бърза, като до 30 минути поделенията на горските предприятия и на ИАГ могат да достигнат до всяка точка в държавните гори“ - каза зам.-министърът. Той припомни, че изключително висок процент от пожарите в горите - почти 98 %, са предизвикани от човешка небрежност, в т.ч. и пожари, преминали в горски територии от запалени стърнища и пасища. Доц. Костов апелира за внимание и отговорност при паленето на огън в близост до горите и подчерта, че се работи и по информираността на земеделски-

На снимката (от ляво надясно): Чавдар Асенов - главен инспектор на Районната служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Брезник, инж. Петър Савев - директор на ДГС - Брезник, инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП - Благоевград, Асен Асенов и Венцислав Боянов - горски стражари към ДГС - Брезник, доц. Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните, Рангел Аначков, Румен Първанов и Светозар Найденов - горски стражари към ДГС - Брезник, главен комисар Николай Николов - директор на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“

те производители, така че да се прекъсне напълно тази практика за почистване на земеделски имоти с огън в близост до горски територии.

През тази година средствата за противопожарни мероприятия в горите и закупуване на техника възлизат на 14 млн. лв., което е над два пъти повече от инвестираните през 2015 г. 6 млн. лева. Те се използват за закупуване на специализирана техника, предпазни средства и защитни облекла, за изграждане на противопо-

Но пожари имаше...

Въпреки средствата, усилията и организацията, които държавата осигурява за превенция на пожарите, и тази година станахме свидетели на опустошителни стихии, под чиито пламъци попаднаха над 49 695 дка горски територии (данните са към 9 септември). Ето кои бяха по-големите пожари през лятото.

На 29 юли малко след 11 часа край Ардино, област Кърджали, пламва боров масив, който само за няколко часа обхваща 1000 дка гора. 82 служители в горския сектор с 27 автомобила, 65 пожарникари с 12 специализирани пожарникарски коли, 50 военни служители и 50 доброволци, тежък булдозер и 2 вертолета участват в борбата с огнения ад, който е овладян на метри от къщите в кв. „Веселиново“ в града и с. Ахрянско. На 1 август сутринта пламъците са потушени, но засегнатата горска растителност е 1435 дка - 801 дка в низов и 634 дка във върхов пожар. Причина за бедствената ситуация са децата на роми дървосекачи. Докато си играели, те подпалили бивака, разположен във вече опожарената гора.

На 31 юли в землищата на селата Бориславци, Малки Воден и Малко Брягово, община Маджарово, огнена стихия завладява 8000 дка, от които 1263 дка са горски терен (983 дка низов и 280 дка върхов пожар). В потушаването се включват 40 души от горските стопанства в района с 16 коли, 30 пожарникари с 10 коли, 50 военни служители, 80 доброволци. До вечерта са мобилизирани тежък булдозер и вертолет. Стихията е потушена в полунощ на 1 август. Причинители на пожара са възрастен мъж и 21-годишният му внук от Свиленград, които пригответели зимнина в близост до лозята на с. Бориславци. Те са подведени под отговорност от Районната прокуратура в Харманли.

От 4 до 6 август 1049 дка широколистна растителност изгарят в низов пожар в землището на с. Лисово, община Свиленград. 160 горски служители с 12 специализирани коли, 50 пожарникари със 7 противопожарни автомобили, 40 военни, 70 доброволци, подпомогнати от 4 булдозера за правене на просеки и хеликоптер гасят пламъците, които се възобновяват. Причината за огъня е опожаряване на пасища, извършителят е известен.

На 20 август в землищата на селата Изворово и Дрипчево, община Харманли, пламват общо 45 001 дка поземлен и горски фонд, 5001 дка от които са широколистна гора. В горския масив пожарът е почти изцяло низов (4969 дка). Гасят го 29 служители в горите с 6 автомобила, 62 пожарникари с 20 противопожарни коли, 31 военни, 2 булдозера и хеликоптер. Потушен е по обяд на 22 август, като причините за възникването му са все още неизвестни. По-късно същия ден от 3 огнища едновременно между селата Остръ камък и Иваново, община Харманли, се разраства друг голям пожар. В неговите пламъци попадат 2436 дка горска площ - предимно широколистна растителност. 13 горски служители с автомобил и 77 пожарникари с 23 специализирани автомобили успяват да го потушат до вечерта на 23 август. Изясняват се причините за пожара, като не се изключва умишлен палеж.

Датата **30 август** тази година свързваме с най-опустошителния пожар за горите - край с. Българска поляна, община Тополовград. В него горят общо 12 000 дка, 8717 дка от които са горска площ. Изгасен е по обяд на 1 септември с участието на 50 служители от горите с 15 автомобили, 72 пожарникари с 26 противопожарни автомобили, 20 военни, 10 доброволци и 2 тежки булдозера. Допуска се, че причината е разчистване на пасища.

Разследват се причините за още няколко големи пожара, които възникнаха в рамките на около седмица и опожарили над 10 000 дка горски територии. Отново **на 30 август** в землището на с. Черепо-

жарни кули, оборудване на противопожарни депа, както и за всички дейности по изграждане и поддръжка на минерализовани ивици и лесозащитни прегради пред възникнали пожари в горски територии. Именно превенцията на запалванията и бързата реакция при възникването им са решаващи за предотвратяването на опустошителни пожари.

„Работим съвместно с мобилните оператори за изграждане на система за наблюдение и превенция на пожари на територията на цялата страна, като се ползват техните вече изградени телекомуникационни преносни съоръжения, на които се поставят наши термовизуални камери за засичане на горски пожари. Това ще намали необходимостта от допълнителни инвестиции за изграждане на собствени кули и преносни съоръжения“, посочи зам.-министър Костов. **Т**

во, община Харманли, горят 1475 дка предимно дъбова гора. 20 горски с 6 коли, 75 пожарникари с 28 специализирани противопожарни автомобили, 30 военни и 2 тежки булдозера противодействат на стихията и в крайна сметка потушават огъня сутринта на 2 септември.

На 31 август край с. Главан, община Гълбово, огън обхваща 5440 дка поземлен и горски фонд, сред които 2549 дка предимно дъбова гора. 56 горски служители с 18 коли, 60 пожарникари с 23 коли, 30 военни и 2 тежки булдозера обединяват усилията си в борбата със стихията. Пожарът е загасен в късна следобяд на 3 септември.

Две са по-мощните огнени бедствия **на 4 септември**. В 10 ч. край с. Синьо камене, община Средец, се подпалва дъбова гора. До вечерта на 6 септември, когато е потушен огънят, пожарът е завладял 3402 дка горски площи.

Малко преди 13 ч. постъпва сигнал за пожар между селата Доситеево, Рогозиново и Коларово, община Харманли. Общата площ, която засяга, е 8000 дка, 3000 дка от които са горски територии. Загасен е към 14 ч. на следващия ден.

Причинените по непредпазливост или умишлено предизвиканите пожари имат една и съща цена, която плащаме всички ние. Човешката намеса трябва да е в посока предотвратяване, а не предизвикване на огнени бедствия. За съжаление, статистиката сочи точно обратното.

На 10 септември на пресконференция в МЗХ зам.-министър Георги Костов обяви изготвянето на пакет от мерки за подобряване на превенцията срещу пожарите, идващи от земеделските територии. В работната група участват представители на МОСВ, ДФ „Земеделие“, ИАГ, Главна дирекция „ПБЗН“, Национално сдружение на общините. Предвижда се занапред да не се подпомагат опожарени земеделски площи с цел „почистване“. **Т**

Електронният превозен билет окончателно замести хартиения

От 1 юли 2016 г. хартиените превозни билети за дървесина вече са невалидни. Това бе обявено по време на демонстрационна проверка пред журналисти на територията на Регионалната дирекция по горите - Кюстендил, от инж. Красимир Каменов - зам. изпълнителен директор на ИАГ.

Въвеждането на електронен превозен билет е част от цялостната информационна система на ИАГ за контрол в горските територии. От началото на 2016 г. електронните превозни билети станаха задължителни за всички държавни горски територии, а от 1 юли системата е задължителна за всички горски територии - частни, общински и държавни, независимо от собствеността. „Именно затова правим тази демонстрация на частен горски терен, и то на територията на РДГ - Кюстендил, където частнопрактикуващи лесовъди издават превозни билети още от началото на март. Общо за страната досега са издадени 2000 електронни превозни билета от частни гори, без те да са били задължителни до 1 юли“ - каза инж. Каменов. Над 700 частнопрактикуващи лесовъди са преминали курс на обучение.

Общо за страната от началото на годината в рамките на горските територии са издадени повече от 220 000 електронни превозни билета.

Инж. Ивайло Иванов - директор на дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“, представи новата система, като демонстрира как всеки гражданин може да провери по номера на превозното средство дали има издаден превозен билет за транспортираната дървесина (снимката). „Към 16-те регионални дирекции по горите има обучени специалисти, които имат готовност да реагират и съдействат при възникване на проблеми, както и да отговорят на въпроси, свързани с използването на електронния превозен билет“ - каза инж. Иванов.

Предстои информационната система на ИАГ да бъде допълнена с нов модул за водене на електронен дневник от 1 януари 2017 г. и електронен превозен билет за обектите, в които постъпва, преработва се и се експедира дървесина. Предвижда се тестово внедряване в няколко обекта, след което - на територията на цялата страна. Целта е да се обвържат системите за издаване на позволителни за сеч, превозни билети от временен склад, електронният дневник и превозните билети от обектите за преработка на дървесина.

Заедно с въведените от началото на тази година видео наблюдения в обектите за преработка на дървесина и GPS проследяване на превозните средства, транспортиращи дървесина, системата е гаранция за повече прозрачност и контрол на добива и транспорта на дървесината от горските територии на страната. По този начин се затваря системата за проследяване на пътя на дървесината във всички горски територии, независимо от тяхната собственост, което до голяма степен ще допринесе за ограничаване на незаконните практики в горските територии.

Пресцентър на ИАГ

Приносът на осиновите

Туристически обекти в Природния парк „Витоша“ вече имат своите осиноvitели. Дирекцията на Парка даде официален старт на инициативата „Осинови обект“ на 6 април, когато бяха подписани споразуменията с първите желаещи да се грижат за алеи в планината. Те поемат ангажимента да поддържат в добро състояние алеите и прилежащите към тях кътове за отдих, заслони, мостове, маси и пейки, канавки и водостоци, скари за преминаване, огради. Осиноvitелите ще поддържат и чистотата в обектите. По този начин ще си сътрудничат с ДПП „Витоша“, която през последните години ремонтира общо 70 км алеи и обнови парковата инфраструктура.

На уебсайта на Парка е публикуван списък с всички обекти, които очакват своите осиноvitели, с подробно описание на дейностите по поддръжка за всеки от тях.

Последователите на инициативата постоянно се увеличават. Представяме ви част от тези любители на природата, които се надяват да дадат добър пример и на още осиноvitели.

РОТАРИ КЛУБ „СОФИЯ-ЦЕНТЪР“

Ротари клуб „София-Център“ е част от международната доброволческа неправителствена организация „Ротари Интернешънъл“. Повече от век тя реализира целите си за подпомагане на обществото в сферите

здравеопазване, образование, възстановяване на родовата памет, опазване на човешкия живот по пътищата, грижа за околната среда.

Инж. Павлова на вече осиновената алея „Драгалевски манастир“

▼ Акция на Ротари клуб „София-Център“ за почистване в м. Офелиите

Инж. Мария Павлова е член на Клуба от 2010 г., а отскоро е негов президент. Завършила е специалност „Строителство и архитектура“ в Строителен техникум - Благоевград, и Висшия инженерно-строителен институт. През 1990 г. създава собствена строителна фирма.

„В Ротари клуб „София-Център“ имаме задълбочен интерес към природата и гората. От 2007 г. работим по проект „Ротарианска гора“, който цели устойчиво развитие на залесяването. Към днешна дата сме залесили 38 дка фиданки на Витоша в местностите Офелиите и Витошко лале“, споделя президентът на Клуба.

До тази година мероприятията по проекта за Ротарианска гора са били възлагани на подизпълнители, но инж. Павлова съзира в тях възможност за сплотяване на колектива. На 23 април близо 150 членове на Клуба, техни роднини и приятели залесяват в подножието на м. Витошко лале 2000 смърчови фиданки.

„София-Център“ избира да осинови туристическа алейна мрежа „Драгалевски манастир“. При акцията се организират около 20 души. Те почистват канавките и водостоците, поставят нови и ремонтират повредените скари, попълват изровените след зимния сезон улеи в настилката на алеята, боядисват оградите и парпетите на мост от парковата инфраструктура.

за Витоша

АСОЦИАЦИЯ „ЗАХИР“

Асоциацията „Захир“ е създадена през 2015 г. и в нея членуват около 100 души. Основната ѝ цел е да помага на хора с различни проблеми в ежедневието да преодоляват стреса, чувството на потиснатост и апатия, самотата. За цел-

та се организират пътувания до духовни центрове в България и по света, както и различни обучения по методи на посветения будистки монах Геше Майкъл Роуч, на сибирски и перуански шамани и други.

Председател на асоциацията е Маргарита Борисова, която е консултант с дългогодишен опит в здравното и животозастраховането. Нейно е решението да осиновят туристическата алея от м. Дендрариума до м. Златни мостове.

„Грешка не може да стане, когато даваш на родителите си и на природата“, казва с широка усмивка тя.

При акцията на 17 април около 100 младежи прокопават канавка за оттичане на водата по алеята, изхвърлят чакъла и камъните, запълват изровените части, изнасят падналите дървета, изчистват водостоците, лакират пейки и ограда. Сечивата за работа са

Маргарита Борисова с една от новопоставените общо 6 къщички за мнения и препоръки на туристите на алеята, за които „Захир“ ще се грижи

закупени с пари, събрани от организирания от Асоциацията пътувания в чужбина.

„Обичам природата. Не може да чакаме всичко от държавата - ако един осинови пътека, вярвам, че ще намери последователи. В крайна сметка всичко е за нас - жителите на столицата, и това е наше задължение“, обосновава мотивацията си да се включи към инициативата Маргарита Борисова.

Водостоците са ремонтирани и изчистени след априлската акция, но преди зимата ще бъдат отново проверени

ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „БОЕРИЦА“

Юлиан Пишев е основател на Туристическото дружество „Боерица“ през 2011 година. Той е и преводач, и преподавател с английски език, доброволен планински спасител на Витоша, участник в първата българска експедиция с каяци в Гренландия.

„Боерица“ осиновява маршрута от м. Пазарището до хижа „Боерица“, преминаващ през красивата горска Кукузелска пътека. Юлиан и неговите приятели сами разкриват пътеката, достъпна днес за посети-

телите на Витоша. С упорита работа в продължение на 5 години те премахват нападалите върху нея дървета, които били причината маршрутът да не се ползва от туристи близо 15 години.

Изработват 4 мостчета, които редовно боядисват, чистят пътеката, заслона. Правят 8 скари за водостоците - начинание, в което им помагат 15 студенти доброволци.

Докато се разхождаме по маршрута с Юлиан, той со-

чи с гордостта на стопанин мостчетата, гренажи за оттичане на водата, изработени по негова инициатива с помощта на членовете на Дружеството. Големо впечатление прави труднопроходим участък, в който, за да улеснят туристите, те правят стъпала, отвеждащи нагоре по пътеката.

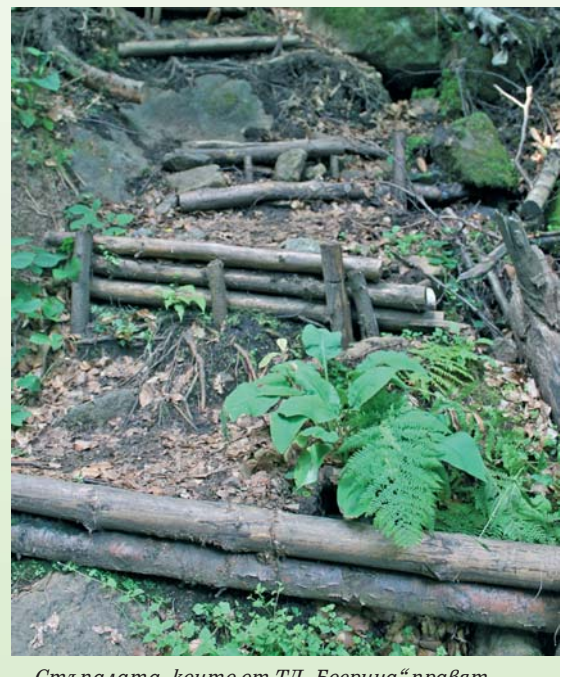
Пресъхналата от години чешма в началото на маршрута в м. Пазарището вече тече, след усилията на хората в Дружеството да я ремонтират през юни тази година. За благодарност Юлиан получава от ДПП „Витоша“ лопата, която той определя като най-хубавия подарък.

Акциите им годишно са поне 2-3, като ядрото работещи е 5-6 души, но понякога наброяват и до 25-30.

„Осиновяването при нас гоиде по естествен път. Ако по този начин сме предизвикали промяна или сме дали добър пример за отношение към природата у някого, ще бъ-

Юлиан Пишев с кучето си Нарсак

Стъпалата, които от ТД „Боевица“ правят в труднопроходимия участък

дем още по-доболни“, споделя създателят на ТД „Боевица“.

CONCEPT CREATIVE CREW

Данаил Ангелов и Ема Паунова са част от екипа на Concept Creative Crew - проект, стартирал с организиране на музикални събития в популярната лятна сцена Сасао Веах в Слънчев бряг и клубове в София. През последните 4 години организират състезания по планинско колоездене, изграждането на паркове и спортни трасета. Данаил е един от организаторите на фестивала „Earth Dance“ за периода 2006-2010 г. на Витоша, част от приходите от който са отделяни за залесяване. Член е на УС на Българския колоездачен съюз.

Дватамата с Ема са убедени, че на Витоша има място както за пешеходни туристи, така и за любителите на спорта - велосипедисти, скиори, сноубордисти, защото спортването сред природата означава здраве и върховно удоволствие! Поддържат няколко веломаршрута в планината за състезанията, които организират.

Осиновители са на горска пътека, извеждаща от кв. Бояна до м. Копитото, с дължина над 4 километра. След основно почистване, отводняване, заравняване, поставяне на маркировка прев-

Ема и Дани на осиновеното велотрасе

ръщат пътеката в маршрут за велотуризм. По дължината на маршрута са предвидени ръчно изработени виражи за почитателите на по-високите скорости при каране.

Като осиновители правят 4 големи почиствания, при които се организират с техни приятели в група от около 8 души.

„Всеки път, когато сме в планината, си правим малки акции. Виждаме боклук, изхвърлен сред природата, който ни гразни, затова го взимаме, за да го изхвърлим на предназначено за това място. Следващата ни по-голяма организация ще е през есента, след листопада, когато ще имаме доста работа, свързана с почистване, копаене и отводняване“, споделя Ема.

МИНА ОГНЯНОВА
Снимки авторът

Веломаршрутът в планината му част с указателни табели и маркировка

ДПП „Персина“: Фестивал на Дунав

Международният ден на река Дунав, 29 юни, бе отбелязан с тридневен фестивал на територията на ПП „Персина“.

По традиция денят се отбелязва от над 81 млн. жители в 14 държави.

Тази година над 700 души се включиха във Фестивала на река Дунав, организиран от Община Белене и ДПП „Персина“, с партньорството на Басейнова дирекция „Дунавски регион“ - Плевен, Общински детски комплекс - Белене, Народно читалище „Христо Ботев 1892“ - Белене, Ловно-рибарско сдружение - Никопол, и „Кока-кола“ - България.

Фестивалната програма започна на 29 юни с рисунка на асфалт на тема „Река Дунав и нейните обитатели“. Над 80 деца пуснаха балони под формата на сърце, символизиращи обичта към реката.

На 1 юли в Посетителския център на ДПП „Персина“ с концерт беше открита изложбата „Впечатления“ - графики от художника Иван Донов.

В последния фестивален ден - 2 юли, над 300 души се включиха със своите домашни любимци в екстериорна киноложка изложба, организирана от Ловно-рибарско сдружение - Никопол, и НЧ „Христо Ботев 1892“ - Белене.

Програмата продължи с детски спектакъл „Речна щуротека“, организиран от ДПП „Персина“.

Кулинарното състезание „Дунавска трапеца 2016“, което е първото по рода си, бе кулминацията на събитията. Целта беше да се популяризират забравени традиционни дунавски ястия и кулинарни традиции. Шест отбора си оспорваха първото място - „Читалище изгрев 1927“ - с. Кулина вода, Пенсионерски клуб „Здравец“ - с. Татари, Домашен социален патронаж - Белене, ОДЗ „Знаме на мира“ - Белене, Отбор „Махленски“ и ОДЗ „Мечта“. Те приготвиха традиционни за региона ястия като бърканица, триеница, халва, мазници, печена дунавска риба, прясол и други гозби. Организатор на

състезанието беше Община Белене. Традициите и културното наследство на Дунав бяха представени от фолклорни и певчески състави от региона с концерта „Дунав пее и играе“, в който се включиха Духовият оркестър и танцовият състав на Поделение 28 880 - Белене, Самодейният състав към НЧ „Виделина 1897“ - с. Деков, Групата по народни танци към НЧ „Възраждане 1924“ - с. Бяла вода, Групата за на-

родни песни „Дунавска младост“ и Хоротека „Хоп-троп“ към читалище „Филип Станиславов 1903“ - с. Ореш, и Фолклорен ансамбъл „Димум“ към НЧ „Христо Ботев 1892“ - Белене.

През фестивалната вечер античният кастел и митница „Димум“ оживя, охраняван от Първи италиански легион - Свищов, който беше една от атракциите. В томболата с награди, организирана от ДПП, взеха уча-

стие над 300 души.

Програмата завърши с изпълнения на рок групата „The E.G.O.“. Дунавският рок се превърна в традиция за финала на празника.

Всяка година „Денят на река Дунав“ набира все по-широка популярност сред местното население.

Даниела КАРАКАШЕВА
ДПП „Персина“

ДПП „Врачански Балкан“: Нов посетителски център

Експерти от Дирекцията на Природен парк „Врачански Балкан“ откриха с официална церемония нов посетителски център в село Лютиброд, община Мездра.

В церемонията участваха Генади Събков - кмет на Община Мездра, инж. Николай Ненчев - директор на ДПП „Врачански Балкан“, както и гости и жители от региона.

Центърът е разположен в близост до мемориален комплекс „Баба Илийца“. Той ще предоставя на туристите информация за природните забележителности, туристически атракции, местата за настаняване в района и образователни дейности с деца. В него могат да се видят триизмерен макет на искърското дефиле, дигитален макет с туристическите пътеки в ПП „Врачански Балкан“ и 3D проекции. Новооткритата постройка ще бъде отворена за посетители всяка събота и неделя от 9.00 до 17.00 часа.

Посетителският център е изграден в рамките на проект

„Изпълнение на дейности за устройство и управление на ПП „Врачански Балкан“.

ДПП „Русенски Лом“: „Ломовете“ - прозорец към биоразнообразието

С развитието на технологиите и промените в начина на живот голямо значение придобиват местата, които показват, интерпретират и подготвят хората за това, което ще видят сред природата. Добре е всяко пътуване към намаляващите кътчета на дивото да започва от такова място. Природозащитният комплекс „Ломовете“ край с. Нисово дава прекрасна възможност за запознаване с живите съкровища на Природен парк „Русенски Лом“ и маршрутите на защитената територия. Изключително удобни за провеждането на различни конференции и семинари са оборудва-

ните зали в комплекса. Създаден с 2 проекта „Ломовете - център за опазване на скалогнездещите птици“ и „Дейности по устойчиво управление на Природен парк „Русенски Лом“, финансирани по ОПОС 2007-2013, с национално съфинансиране, ПК „Ломовете“ предлага все повече изкушения за посетители от различни възрасти. Такива са експозицията за Парка, интерактивният инструмент за опознаване на птиците, виртуална разходка в района, филми за дивата природа, кула за наблюдения на птици и катераческа стена за напреднали. Основната цел на Природозащитния комплекс е именно да предложи възможности

за обученията и срещи сред прекрасната обстановка на парка.

Все повече и различни по характер събития се провеждат в ПК „Ломовете“. Залите приютяват сериозни работни и учебни срещи за екология, горско стопанство и

европейски проекти. Творбите на наши и чужди съвременни артисти, участвали в шестнадесетте издания на международния симпозиум за съвременно изкуство „Ломея“, остават в залите на комплекса. Изключителен е потенциалът за провеждане на многолюдни събития - фестивали, симпозиуми и зелени дни. Самодейците от селата Щръклево и Кошов бяха първите, които използваха „сцената“ за своето изкуство. Домът на природозащитата в „Русенски Лом“ привлича все повече посетители, за да предложи нови образователни и учебни възможности. Защото съвременният човек има нужда да научи как да цени чистата природа.

Новини от държавните предприятия

ЮЗДП осигури места за къмпингуване в горите

През летния сезон Югозападното държавно предприятие - Благоевград, даде възможност на любителите на почивката сред природата да разположат палатки и каравани на специално обособени места за къмпинг в горски територии. Тази стъпка е част от политиката на Министерството на земеделието и храните за предоставяне на подходящи условия за туристите, които избират този начин на почивка, и е само началото на продължителен процес за определяне на нови зони за къмпингуване. Местата са в районите на три териториални поделения на ЮЗДП - в областите Пазарджик, Благоевград и София. Палатки могат да се разпъват в м. Ливада Бачия в Рила (ДГС - Белово), която

е вилна зона и предпочитано място за отход и туризъм. Местността Вищерица в Западните Родопи, в района на ДГС - Гърмен, е друга възможност за почиващите, които биха могли да си организират и велопоходи. Място за къмпинг предлагат и държавните горски територии около яз. „Душанци“, стопанисвани от ДГС - Пирдоп. В обособените за къмпинг зони са създадени базови условия за почиващите - поставени са сигнални ленти и указателни табели, кошчета за отпадъци, обезопасени и обозначени са местата, в които единствено може да се пали огън. В зависимост от интереса ЮЗДП има готовност да извърши подобрения.

ЮИДП - Сливен: Ще бъдат създадени 5378 дка нови гори

5378 дка ще бъдат залесени на територията на Югоизточното държавно горско предприятие - Сливен. На територията на Държавните горски стопанства в Сливен, площите, предназначени за залесяване, са 255 дка, в Ямбол - 1079 дка, в Бургас -

25 дка, в Харманли - 700 дка, в Стара Загора - 229 декара.

На териториите на Регионалните дирекции в Сливен ще бъдат залесени 2483 дка, на в Бургас - 308 дка, в Стара Загора - 1006 дка, и в Кърджали 1581 декара. Залеся-

ването се извършва с черен бор, акация, цер, благуна, червен дъб и тополя.

Залесяванията, извършени досега на територията на РДГ - Сливен, са 1151 дка, а за есенната кампания са предвидени още 2400 декара.

Нормативно-изследователски бюра в горскопромишления отрасъл

Необходимостта от непрекъснато усъвършенстване на ефективността на труда на работещите в производството, подобряване на планирането на човешките и финансовите ресурси във всички отрасли на промишлеността поражда нуждата от разработване на прогресивни нормативни материали, осигуряващи реални норми и висока производителност на труда. За разработването на нормативните документи в края на 50-те години на XX в. в Комитета по труда и цените (от 01.10.1966 г. Министерство на труда и социалните грижи) към Министерския съвет е създадено Централно нормативно-изследователско бюро с ръководител Йото Марков Тодев. Непосредствено след това са образувани отраслови нормативно-изследователски бюра, на административно подчинение на Министерството, но пряко обслужващи съответните ведомства, в чиито подразделения са базирани.

На 1 февруари 1960 г. в централното горското ведомство са създадени три нормативни бюра - Нормативно-изследователско бюро (НИБ) по организация и НИБ по нормиране на труда за лесокултурна дейност - с база Горско стопанство - Велинград, и НИБ за дървообработка - Горско стопанство - Етрополе. НИБ за дървообработващата промишленост, базирано в Държавното индустриално предприятие „Бряст“ - Пловдив, започва дейността си от 1 януари 1968 година.

Независимо че нормативните бюра са подчинени и методически ръководени от Комитета по труда, тяхната работа се подпомага от съответните отраслови предприятия - горски стопанства и дървообработващи предприятия. Целта на бюрата е да разработят пълна единна нормативна база за разход на труд (до този момент съществуват само отделни отраслови норми) за нуждите на горския отрасъл, прилагайки нови методи - графоаналитичния и математикоаналитичния, утвърдени вече в други страни по света. Това е изключително трудна и отговорна задача, с която се заемат сътрудниците на бюрата, състоящи се в първите години едва от трима специалисти, а впоследствие наложително увеличени до пет. В началото липсва каквато и да е техническа литература по нормиране на труда, която да насочи в правилната посока работата на сътрудниците. Първата „Методика за разработване на нормативи по труда“, която Централното нормативно-изследователско бюро при Комитета по труда и цените издава за служебно ползване през 1961 г., е превод на методика, разработена от съветския Научно-изследователски институт по труда. Ползват се и методически материали от Чехословакия.

Един от елементите, необходими за успешното развитие на икономиката на една страна в сферата на производството, е производителността на труда. Измерването, анализът и усъвършенстването на тази производителност са немислими без научнообосновани прогресивни нормативни материали, осигуряващи качествени норми, необходими за планиране на дадено производство, за изчисляване на пропускателната способност на машините и съоръженията, определяне на производствената мощност на предприятията и числеността и квалификационния състав на работниците, както и за организацията на работната заплата.

Първата задача, поставена пред сътрудниците на нормативните бюра, е разработването на технически обосновани нормативи за определяне на режима за

работа на машините и изчисляване на разхода на работно време за извършване на отделни елементи от работните операции при рационални организационно-технически условия на труд.

Нормативите, използвани при нормирането на труда, са за режим на работа на машините, на време за работа (труд) и за обслужване на работното място. Първите нормативи са отразени в техническите и експлоатационните характеристики на машините и механизмите. Правят се корекции само при значителни отклонения от препоръчителните производствени условия.

Нормативите на време за работа и за обслужване на работното място се разработват на основата на прилаганата технология при даден производствен процес и създадената оптимална организация на работното място; на производствените процеси по дейности, операции и манипулации; на разхода на работно време за извършване на тези операции и манипулации от отделен работник (индивидуално изпълнение) или група работници (групово, бригадно изпълнение); на количеството произведена (изработена) продукция за определено работно време; на техническото оборудване; на факторите, влияещи върху продължителността на работното време за извършване на определена работа.

Изследванията на тези показатели стават чрез снимка на работния ден, хронометражни и фотохронометражни наблюдения непосредствено в процеса на работа, т.е. на открит терен. Това е най-трудоемката работа, която в първите години вършат само сътрудниците на бюрата, а по-късно и кадрите по нормиране в горските стопанства.

Преди излизане на терена провеждащият наблюдението трябва да определи структурата на производствените процеси по дейности (лесокултурна и дървообработна), да се запознае с технологичния процес и указаните в технологията машини, приспособления и инструменти; видовете работа (фази), операцияите и манипулациите; да опише производствените условия, техническото оборудване и организацията на производството; да разработи макет на нормативните таблици; да посочи техническите средства, с които ще се извърши нормативното наблюдение - часовник, хронометър, метър, крачкомер.

Поради обхвата на приложение трудовите норми във всички горски стопанства в страната (в тези години те бяха 172) трябваше да се разработят така, че да съответстват най-точно на производствените

условия, характеризиращи стопанствата от различните региони. Това налага постоянни пътувания на сътрудниците от нормативните бюра в командировка през всички сезони на годината с автобуси от националния автотранспорт. През есента на 1968 г. Министерството на горите предостави на бюро в Етрополе високопроходим лек автомобил. По-късно районните управления по горите (районните дирекции по горите) в рамките на техния териториален обхват организират едноседмични нормативни наблюдения с участието на всички специалисти по нормиране от техните горски стопанства. С тази организация се цели по-бързото набиране на първичен материал (снимки), обхващащи повече дейности, операции и манипулации, от една страна, и от друга - повишаване на квалификацията на специалистите по нормиране в стопанствата.

Резултатите от изследванията се обработват и анализират чрез най-новите научнообосновани методи - графоаналитична и математикоаналитична обработка. Получените резултати служат за основа за разработване на нормативите по труда, а те, от своя страна, за основа за разработване на трудовите норми.

Първите сборници с норми и разценки за лесокултурните работи и за дърводобива, които нормативните бюра във Велинград и Етрополе разработват, са събрани в два отделни сборника, одобрени от Главно управление на горите при Министерския съвет на 21.02.1962 г., и влизат в сила от 1 април 1962 година. Нормите важат за 8-часов работен ден при 6-дневна работна седмица.

Тъй като в тези години нормирането и заплащането на труда са свързани, в сборниците с норми на изработка са изчислени и съответните разценки, определени на база на Националната тарифна мрежа от 1961 година.

С усъвършенстване на организацията на труда и технологията на производството, с навлизането на нови машини и механизми в лесокултурната и дърводобивната дейност възниква необходимостта от нови съвременни трудови норми. Следващият сборник съдържа „Норми и разценки за лесокултурната дейност и дърводобива“, одобрени от Министерството на горите и горската промишленост (МГГП) на 02.12.1966 г., в сила от 1 януари 1967 г.; „Норми и разценки за лесокултурните мероприятия (ЛКМ) и дърводобива“, одобрени от МГГП от 21.01.1970 г., в сила от 1 април 1970 година. В този сборник влизат и „Норми за изработка от странични ползвания в горите“. Приложен е и нов Тарифен указател за работниците от ЛКМ и дърводобивната промишленост.

За успешното прилагане на математическите методи в нормирането на труда Министерството на труда и социалните грижи организира във Висшия минно-геоложки институт - София, едномесечен курс със сътрудници на нормативните бюра от различни отрасли (5 юни - 8 юли 1972 г.).

Със Заповед № ЛС-678 от 26 март 1973 г. на Министерството на труда и социалните грижи, считано от 1 март 1973 г., отрасловите нормативно-изследователски бюра - НИБ за лесокултурна дейност с база в ГС - Велинград, НИБ за дърводобив с база в ГС - Етрополе, и НИБ за дървообработваща промишленост с база в ДИП „Бряст“ - Пловдив, преминават, заедно със съответните служители, към Министерството на горите и опазването на природната среда. От същата дата от Министерството на промишлеността към

Министерството на горите и опазване на природната среда преминава и Нормативно-изследователското бюро за мебелна промишленост с база Мебелен завод „Венко Рашков“ - София.

До този момент бюро в Велинград заема две стаи на втория етаж в сградата на стопанството, а бюро в Етрополе - построената в градския парк горска барака, с четири стаи. В съседство е изградена и втора барака за Научно-изследователската база по буювите гори към Института за гората. През август 1973 г. с решение на градските власти е построена масивна двуетажна съвременна сграда, в която през август 1973 г. се настаняват Научно-изследователската база и Нормативното бюро. Впоследствие тази сграда става собственост на Министерството на горите.

Интересно е да се знае, че 5-дневната работна седмица в страната се въвежда (с министерско постановление) по следния начин - през 1973 г. в едната половина от окръзите в България, а през 1974 г. в другата половина. За горската система 5-дневната работна седмица е приложена само за дърводобива, а за ЛКМ се запазва 6-дневната. Във връзка с това са разработени временни (проектни) норми за работа при 5-дневната работна седмица, които в продължение на 6 месеца се експериментират в две Горски стопанства - в Казанлък и Габрово.

Сборниците с ведомствени трудови норми за ръчни и конни лесокултурни работи (Сборник 1), за механизирани лесокултурни работи (Сборник 2), за дърводобива (Сборник 3) и за странични ползвания от горите (Сборник 4), утвърдени на 06.12.1977 г. от МГГП, започват да действат от 1 януари 1978 година. В тези сборници за първи път в таблиците са нанесени норми на време и норми на изработка, като са изключени разценките.

На 1 октомври 1980 г. влизат в сила ведомствените трудови норми и разценки за ЛКМ (Сборник 1 и 2) и за дърводобив и странични ползвания от горите (Сборник 3 и 4), утвърдени от МГГП на 11.06.1980 година. В тези сборници, по искане на горските стопанства, се допълват и разценките за съответните норми.

Със Заповед № 76 от 31.01.1983 г. на МГГП, считано от 1 януари 1983 г., нормативните бюра за ЛКМ, дърводобив, дървообработване и мебелна промишленост (последното до 1973 г. е подчинено на Министерството на промишлеността) се преименуват в нормативно-изследователски бюра по организация и нормиране на труда (НИБОНТ) - София, с общ ръководител (отпада длъжността „началник НИБ“ за отделните бюра) и общ бюджет. Първият ръководител на НИБОНТ е инж. Лилия Медарска, следвана от инж. Цветана Соколова, инж. Иван Мичев Иванов, инж. Рая Георгиева Симеонова.

Новите ведомствени трудови норми и разценки за лесокултурните работи, утвърдени със Заповед № 543 от 04.12.1990 г. на Комитета по горите и горската промишленост, влизат в сила от 1 януари 1991 година. Новото в тези сборници е изчисляването на разценките, като тарифната система отпада. На базата на „Методика за оценка на работното място“ чрез два показателя - сложност на труда и отговорност на труда, по точкова система се определят месечната основна заплата на работното място и съответстващата часова заплата.

Основните дейности на нормативните бюра са изследване, анализ и усъвършенстване на организацията на труда на дейностите в горското ведомство. Но съ-

трудниците в бюрата участват и в разработването на различни гържавни нормативни документи - „Единна щатна таблица“ (1977 г.), „Тарифно-квалификационен справочник за професиите и видовете работи в лесокултурната дейност и гърводобива“ (1978 г.), „Материали по въвеждане на нова система основни заплати в горското стопанство“ (1988 г.).

Всяка пролет (без прекъсване от 1973 до 1991 г.) бюрата организират и провеждат семинари със специалистите по нормиране от горските стопанства, на които освен въпросите от новостите в приложната икономика в горите се провеждат и практически нормативни наблюдения на терена. Сътрудници на НИБ участват и в комисиите за отделните операции в националните състезания „Най-добър секач“.

Със Заповед № 436 от 26.07.1991 г. на Комитета по горите, считано от 25 юли 1991 г., Нормативно-изследователското бюро по организация и нормиране на труда - София, се преобразува в Държавна фирма "Нормативно-изследователско бюро в горите" със седалище в Етрополе. Фирмата е юридическо лице със самостоятелен баланс и сметка и с предмет на дейност: изследване, анализ, проектиране и усъвършенстване на организацията на труда в горското стопанство; разработване на програмни продукти в сферата на горската икономика; провеждане на курсове по практическо приложение на нормативната база по труда в горите; издаване на ведомствен (от Комитета по горите) „Информационен бюлетин по труда, счетоводство и управление на горското стопанство“. Най-новата дейност на фирмата е, че работи по договори с гържавните лесничейства и горските фирми. Новообразуваната фирма поема активите и пасивите на НИБОНТ - София, по баланс към 30 юни 1991 г., а за временно управляващ за срок от 3 месеца е назначен инж. Боян Шаранов. Следват още четири заповеди за продължаване на срока за временно управление, като последната, от 15 юни 1992 г., е формулирана така: „Заповедта е валидна до регистрацията на фирмата в ООД“. Фирмата не се регистрира в ООД поради напускане (до 1 август 1992 г.) на целия личен състав на Нормативното бюро.

От 1 юли 1996 г. се създава „Център по нормативна база и информация“ - София, към Комитета по горите, с директор инж. Катерина Михова и зам.-директор инж. Боян Шаранов. Центърът има кратък живот и е закрит в края на май 1997 г. заедно със закриването на Комитета по горите. За този кратък период Центърът разработва и издава ведомствените трудови норми за горкостопански работи, гърводобив и странични ползвания, общо 5 сборника, и провежда семинар по прилагането им.

Каква е равностметката за работата на нормативно-изследователските бюра? В продължение на повече от 46 години сътрудниците от нормативните бюра разработват и осигуряват на горските стопанства, гървообработващите и мебелните предприятия единна пълна нормативна база за разход на труд, която непрекъснато се актуализира. Тези норми намират приложение дори и днес, във всички стопанства и предприятия, където условията на труд не са съществено променени. Те са основата и за определяне на трудовото възнаграждение на работниците. Следователно нормативните бюра са изиграли своята положителна роля за развитие на икономиката в страната.

Колегията трябва да помни своята история. Затова сме се постарали да я запазим и в имена.

НИБ - Велинград - лесокултурна дейност, основано на 01.02.1960 г.

1. Инж. Тодор Генев Георгиев - първи и единствен ръководител
2. Инж. Борис Георгиев Линчев
3. Инж. Георги Мирчев Пасков
4. Инж. Иван Илиев Джамбазов
5. Инж. Иван Василев Кацаров
6. Инж. Благо Костадинов Овчаров
7. Инж. Иван Петров Чушков
8. Инж. Сотир Тотев Каранев
9. Техн. Симеон Николов Симеонов
10. Техн. Пламен Савов Пачов

НИБ - Етрополе - гърводобив, основано на 01.01.1960 г.

1. Инж. Георги Димитров Харбалиев - първи ръководител
2. Инж. Петър Петров
3. Инж. Пенчо Христов Пенчев
4. Инж. Богдан Евтимов Василев
5. Инж. Иван Ценов Йотов - втори ръководител
6. Инж. Боян Тодоров Шаранов - трети ръководител
7. Инж. Иван Ценов Маринов
8. Инж. Георги Ценов Георгиев
9. Инж. Валентин Иванов Илиев
10. Инж. Христо Дончев Рендаков
11. Инж. Йордан Иванов Йорданов
12. Инж. Николай Иванов Йорданов
13. Инж. Гергана Роснева
14. Техн. Николай Методиев Мутафов
15. Техн. Симеон Диков Хартарски
16. Техн. Петко Димитров Батоев
17. Техн. Неофит Борисов Нешев

НИБ - Пловдив - гървообработване, основано през 1968 г.

1. Инж. Петър Борисов Петров - първи ръководител
2. Инж. Иван Василев Кацаров - втори ръководител
3. Инж. Богдан Василев Мулевски - трети ръководител
4. Инж. Найден Иванов Дошев
5. Инж. Иван Салабашев
6. Инж. Димитър Ангелов Герджиков
7. Инж. Виолин Тодоров Фичев
8. Инж. Ели Кожухарова

НИБ - София - мебелна промишленост, основано през 1968 г.

1. Инж. Николай Ракитски - първи ръководител
2. Инж. Лилия Мегарска
3. Инж. Павлина Стефанова
4. Инж. Андрей Андреев
5. Инж. Никола Вангелов
6. Инж. Воскресен Лесев
7. Инж. Петър Стоянов Ризов - втори ръководител
8. Инж. Теодоси Благовест Димитров
9. Инж. Жорж Петров Ненчев
10. Инж. Рая Георгиева Симеонова
11. Инж. Йордан Петков Георгиев
12. Инж. Станчо Петров
13. Инж. Мария Турлакова
14. Инж. Виолета Симеонова
15. Техн. Ваня Липцова

**Инж. Боян ШАРАНОВ - Етрополе
Симеон СИМЕОНОВ - Велинград**

Традицията продължава

За трета година колеги, работили в бившето Горско стопанство „Рилски манастир“, се събират на среща. Този година, тя се състоя на 25 юни и темата ѝ бе свързана с изграждането на водопровода м. Ризваниците - м. Агнило през 1972 г., чието бъдеще след продължителната експлоатация е неясно.

Инж. Михаил МИХАЙЛОВ

Заслужено отличие

На 1 юли инж. Иван Васев, който 18 години е директор на Тополовото стопанство в Пазарджик, до закриването му през 2015 г., и заместник-директор на ДГС - Пазарджик, получи Златната значка на ИАГ. Отличието бе връчено от изпълнителния директор на ИАГ инж. Тони Кръстев за големи заслуги в развитието на тополовдството у нас и във връзка с пенсионирането на инж. Васев (снимката). От името на академичното ръководство проф. Милко Милев - зам.-ректор на Лесотехническия университет, поднесе „Почетен знак на ЛТУ“. Председателят на Съюза на лесовъдите в България проф. Иван Палигоров отличи инж. Васев с „Почетен знак на СЛБ“ и прочете поздравителен адрес от името на ръководството на Съюза. Инж. Иван Васев бе уважен от множество колеги, работили с него през годините. Като директор на Тополовото стопанство

той активно работи за развитието и популяризирането на тополовдството у нас, а стопанството е водещо звено в производството на висококачествен размножителен и посадъчен материал. Обновени са и са създадени нови тополови маточници, тополова и върбова колекция като генетична банка, популетум. Изградени са система за капковото напояване в разсадниците, хладилна камера за съхраняване на тополови резници и собствен трафопост. Обновени са целият сграден фонд и машинен парк. Създадени са условия за практически упражнения на студенти от ЛТУ и Професионалната гимназия по горско стопанство - Велинград. За приноса му в развитието на тополо-

вдството инж. Иван Васев е удостоен със званието „Заслужил лесовъд“ - подгласник, за 2003 година. Автор е на няколко издания и дипломи по проблемите на тополовото стопанство, има 13 публикации в специализирания печат у нас и в чужбина. **Т**

Нови книги

Васил Василев. Кратък преглед на развитието на Сдружение на ветераните от горското стопанство и горската промишленост - София. София, 2016 г., 116 стр.

Изданието обхваща най-новата историята на Съюза на лесовъдите в България (1990 г.) - правопреемник и продължител на традициите на бившето Дружество на българските лесовъди, основано през 1909 г. и

продължило дейността си до 1948 година. От създаването на СЛБ активна дейност развиват членовете на Дружеството на лесовъдите ветерани, и Сдружение-

то на ветераните от горското стопанство и горската промишленост. Двете организации са членове на Съюза от самото му създаване.

Книгата е посветена на приносите на ветераните в разработването на множество научни проекти, свързани с интензивното развитие на горското стопанство и горската промишленост, провеждането на лектури, събрания и кръгли маси, пътуващи семинари. Включени са биографиите на членовете на Сдружението и много снимков материал от пътуващите семинари от 2003 до 2013 година.

Автор на изданието е проф. д.т.н. инж. Васил Василев, известен с приноса си в областта на техниката и технологиите при ползването на гървесния ресурс, публикувал над 150 статии и 2 книги, активен член на Сдружението.

Инж. Драгомир ХРИСТОВ на 75 години

Роден е на 22.08.1941 г. в с. Владая, Софийска област. След отбиване на военната си служба работи в строителството и в дърводобива в Горското стопанство в София. През 1968 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, а по-късно завършва следдипломна специализация по ловно стопанство и непромишлено рибовъдство. Професионалният му път започва в „Агролеспроект“ - София. В Представителното ловно стопанство „Витошко“ - с. Кладница, е лесничей и зам.-директор. От 1972 г. до пенсионирането си през 2005 г. работи в централното ведомство на горите последователно като специалист по организацията на ловното стопанство, инспектор и главен специалист по надведомствен контрол по ловно и рибно стопанство, лесозащита и семеконтрол, експерт, главен експерт и началник на отдел „Опазване на горите“ и главен експерт по охраната на горите. Активно участва в изграждането на едродивечови ловни стопанства и в аклиматизацията и реаклиматизацията на едрия дивеч. Обменя практически опит и познания със специалисти от Чехословакия и Унгария, работи по активизиране на дейността на ловните стопанства в страната и в организиране на Центъра за обработка на дивеча в с. Салманово, Шуменска област. Инж. Христов участва в разработването на две наредби - за горската стража и за горската полиция, на Закона за горите и редица правилници и инструкции. Един от съставителите на програмата за взаимодействие с другите институции при охраната на горите, дивеча и рибата, схемата за разработване и отчитане на еже-

месечните оперативни планове по програмата и провеждането на обучение по организацията на ловното стопанство и охраната на горите, и изпити по подбоден отстрел на дивеча в Професионалното горско училище - Боровец.

Натрупал богат практически опит и умения, той участва в подготовката и ръководството на съвместни акции по охраната на горите с жандармерията. Особено рисковани и успешни са нощните акции в различни райони на стра-

ната - Самоков, Ихтиман, Ботевград, Тетевен, Видин, Лом, Белица, Якоруда, Добринище, Гоце Делчев, Гърмен, Сатовча. За приноса му в ограничаване на браконьерството в района на Разлог е награден от РУГ - Благоевград.

От 1975 до 1990 г. отговаря за правилното съхранение и използване на ловното и бойното оръжие в системата на горите и взаимодействието с МВР. По време на Световното ловно изложение през 1981 г. организира и ръководи охраната му с 300 служители от горите. За споделяне на опит в тази насока е поканен да изнесе лекция във Висшата школа на МВР.

През дългогодишната си работа в централното горско ведомство инж. Христов като началник на отдел и експерт ръководи и дейността по пожарната безопасност в горите и взаимодействието с Националната противопожарна служба и Гражданска защита. Като началник на отдел „Лесозащита“ е един от инициаторите за изграждане на Националната комисия по лесозащита.

Инж. Драгомир Христов е автор на много статии по ловно стопанство и охрана на горите, публикувани в списанията „Горско стопанство“, „Гора“, „Лов и риболов“, „Ловът“ и във вестниците „Горско дело“ и „Българска гора“. Съавтор е на няколко книги по проблемите на горското стопанство.

Христо ХРИСТОВ на 80 години

Роден е на 11.09.1936 г. в с. Правец, Софийска област. Завършва средно образование в Техникума по горско стопанство „Христо Ботев“ - Веллингград, през 1954 година. За кратко е проектант в „Агролеспроект“ - София, а от есента на 1956 г. постъпва като референт в ГС - Етрополе, където работи последователно и като началник на ГТУ, и зам.-директор до 1972 година. Успоредно с маркирането на лесосечния фонд и дърводобива Христо Христов участва и ръководи залесяването върху 20 000 декара. В землището на с. Бойковец по негова инициатива се внасят под склопа на естествено брезово насаждение фиданки от обикновен смърч, с което създава високопродуктивна култура с отлични таксационни показатели и голяма естетическа стойност. От 1972 до 1978 г. работи в поделение на МВР като главен специалист по селско и горско стопанство и се занимава със стопанисване, експлоатация и възобновяване на горите и стопанисване на земеделските площи, намиращи се под управление-

то на МВР.

В продължение на 10 години, до 1988 г., е директор на ДПС „Кормисош“ - Лъки. Под негово ръководство израстват много специалисти, а стопанството се утвърждава като едно от водещите в страната.

През 1996 г. става директор на ГС - Етрополе.

От 2000 г. в продължение на 7 години е ръководител и консултант към наети под аренда ловни участъци и сгради от фирма „Тера Тур Сървиз - София“, към ГС - Ботевград.

Участва активно в обществено-политическия живот. Дълги години е профпредседател в ГС - Етрополе, съдебен заседател към районните съдилища в Етрополе, Ботевград, Окръжния съд в Смолян, съветник към Общинския съвет в Лъки и Правец.

За професионални успехи е награден с 14 ордена и медала. Два пъти е носител на значката „Отличник на МГП“, за дейността му по залесяването и опазването на околната среда е номиниран за отличник на Комитета по опазване на околната среда. Най-голямото му професионално отличие е званието „Заслужил лесовъд“.

Има публикации в регионалния и централния печат, както и в специализирани издания. Автор е на книгата „Кормисош“.

Пенсионира се през 2007 година.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

Художникът Георги СТОЙЧЕВ

Планината е втората ми душа

Роден е на 22 април 1956 г. в Петрич. Живее и работи в Благоевград.

Завършва Художествена гимназия, а след това Националната художествена академия в София през 1982 година. Многопластов артист - работи в областта на живописа, акварела, пластиката и интериорния, екстериорния и рекламния дизайн. Член е на Съюза на българските художници и Сдружение „Македония АРТ“.

Георги Стойчев има собствено ателие в гр. Рила. Откакто е тук, за мнозина ценители градът започва с „ателието на Жоро“. Тук си водим и разговора.

Това място говори много за него - един щастлив художник, чийто талант му служи вярно, точно и без изневери, един щастлив човек с вкус към най-изящното, включително и в собствената си къща и градина. В ателието му личи ръка на дизайнер, дори уникалните му картини са подредени по начин, който те кара да снишиш гласа си, защото други органи - очите и сърцето, са нужни тук. Природата го вдъхновява във всичките ѝ измерения - цвят, светлина, форми, движение, послания. Един красив символ на Беласица планина - кестенът, е символичен и за много от най-абстрактните картини на художника. Баща му е един от първите випускници на Агрономическия факултет на Софийския университет, познат в Петричкия край като Стойчо Агронома.

Активната му гражданска позиция за устойчивото развитие на градската среда се оформя още през 80-те години на миналия век и продължава и понастоящем. Планинар е от дете. Съпругата и синовете не изостават от баща си.

На 24 май бе юбилейната му изложба в Благоевград.

Женен е за арх. Вася Абаджиева. Има двама сина - Антон и Боян.

- Г-н Стойчев, „случайни“ директори има, но „случайни“ художници няма, защото дарбата е наследствен подарък за човека. Вашата от кого получихте?

- Наследил съм дарбата от дядо си Георги от известния род Хаджигочеви - бащата на майка ми. Семейството му като повечето петричанци (бел. ред. - запазвам оригиналния изказ) са бежанци от Егейска Македония. Имали са седем деца, като първите - 4 момчета, умират малки от туберкулоза. След това се ражда първото момиче, което кръщават Надежда. И след надеждата за други деца идват Велика, моята майка, което е Великден във фамилията, и Катерина - победа. Родът ще продължи. И сега потръпвам от тази история. Дядо ми Гошо все си рисува неща. Но по-важното е, че той ми „даде очи“ за природата. Научи ме да гледам цветовете, багрите и как се съчетават, казваше ми как се казват растенията и ме питаше на какво ми приличат. Спиралами сме с каруцата му на Рупите и той ми сочеше формите на тая ровинка, на оная вагичка или урва. Имаше поглед на човек, обичащ природата, което му даваше предимство да гледа философски и на живо-

та. По днешни разбирания бе абсолютен естет - излизаше да прави лека на нашата си градина с дочен, но чист и изгладен панталон, с ръб. Без да има никакво техническо образование, лехите ги правеше под прав ъгъл, с два диагонала. Той бе един нереализиран художник, от когото останаха рисувани каручки, тезгяси, таواني. За да стана художник обаче, аз имах най-добрия посредник - майка ми.

- В семейните истории се крият невидими за око, известни само на сърцето ни, връзки, които ни правят това, което сме. Каква е историята тук?

- Когато е съвсем млада, майка ми открива дарбата си да рисува и баща ѝ се съгласява да я прати в София да кандидатства в Рисувалното училище. След няколко дена получава телеграма: „Дико, прибирай се. Пари нема“. Магазинчето на дядо Гошо е затворено, щото ревизията установява, че той дава стоките предимно на вересия. При социализма вересия не трябва да има. Прибира се майка ми и... се оженва за баща ми. Дотук е със следването. Това пък цял живот тормози баща ми, че

тя не се е реализирала като дипломиран художник. Но мама продължи да рисува, като подаряваше картините си, сложени в подходящи красиви рамки, на роднини по всякакъв празничен повод. Като дете сядах до нея, докато рисуваше, удивлявах се на изящния ѝ рисунък с водни боички, на четката ѝ, която тя постоянно оформяше да е с тънък и фин край. Посягах и аз да рисувам. „Не бързай, само гледай - ме спираше тя, - ще дойде време, когато и ти ще можеш да го правиш. Ти ще учиш в Художествената академия“.

- Все едно две предишни поколения са събирали сили и любов, за да изгрее Вашият талант на художник.

- Майка ми научи, че има безплатен подготвителен курс за Художествено училище и ме изпрати в София. Така до 1982 г., когато завърших Художествената академия, живеях живота на софиянец. Влечеше ме стенопис, скулптура - престижни за времето специалности. Но отиваш там, където те приемат. Така завърших специалността „Промислен дизайн“. Тя ми даде много технологични познания, можех да работя с всички видове машини от рога на фрези, стругове и преси, познавах технологичните особености на различните производства. Всичко това ми даде допълнително знание за предметната среда и възможността да владея технологиите като творец. Чувствах се много сигурен, защото можех да правя стенопис, живопис, но можех да правя и дизайн.

- Днес „дизайнер“ звучи съвсем гордо, „пришиват“ думата на какво ли не. Може ли да кажете Вашето определение като професионалист?

- Дизайнът е начин на мислене на един творец в определена област. Всеки, ако е професионалист докрай, е дизайнер. Имайки опит в дизайнерските проекти, изработки и внедряване, знам, че мислещият човек може да създаде продукт по едно и също време поне в две точки на земята. Така беше с моя курсов проект за мердере (точилка), който изобретих, и след 15 дена видях съ-

щото изделие в сп. „Некерман“. Аз се зарадвах - ние с германеца имахме един начин на мислене. Разликата обаче между дизайнер в България и Германия е, че идеята там върви с производството. Дизайнът най-добре се разбира във върховите технологии. Класическият пример са автомобилите. Самата дейност се повлиява изключително много от технологиите. Например най-младото изкуство - кино, най-бързо е засегнато от модерните технологии. Мисля, че изобразителното изкуство, което е най-старото, ще оцелее най-дълго без намесата на технологиите.

- Това е един ползотворен отделен период от живота Ви на творец - дизайнер. Какво е да си дизайнер през 80-те години на миналия век?

- След Академията исках да отида на мястото, където мога най-много да дам от себе си, да променя много неща, да науча ръководители на промишлени предприятия на мениджмънт и маркетинг, което, ако да не бе съвсем непознато понятие, бе „мръсна“ гума. Между Пловдив, София и Благоевград избрах последния. Разпределят ме в Окръжния комитет за култура. Познавах цялата художествено-творческа, както се казваше тогава, интелигенция на окръга. По мое време се зароди Благоевградската опера, а изложбите бяха много. Това ми даде много контакти. Но не ме задоволи. Отидох в Дирекция „Местна промишленост“. Тогава това обединение си беше гържава в гържавама. Във всяко село имаше цех. Ако се откриеше, че в някакво населено място няма поминък, се правеше цех за щипки, за опаковки, за мартеници. Аз като дизайнер в Дирекцията правех проекти навсякъде. Например за посещението на Дипломатическия корпус в Благоевград бе построена чисто нова административна сграда на „Местна промишленост“ и аз участвах в цялото ѝ оформление, оцветяване, обзавеждане с вертикални щори и много други нововъведения. Успях да издействам откриването в Благоевград на филиал на Държавната комисия за приемане на промишлени образци, с което съкратихме пътя на изделията до пазара. После издействах филиал на Комисията по синтез и архитектура (ОКСА). Направих запазените марки на много производства - от дизайна до регистрацията им, и те станаха разпознаваеми. По това време се правеха и много изложения в окръжните градове и аз знаех колко е важно продуктите да има добра реклама. Именно това направих за целия окръг - всяко изделие да има етикет, запазен знак, и опаковка. Тогава имах среща със Светлин Русев, който ми каза: „Стига се напъва, момко, развивай се като творец“. Бях млад и не го разбирах, нали бях творец - дизайнер.

А помните ли фабриката „Вихрен“, която произвеждаше спортни обувки с марката „Адидас“ и „Дахщайн“? Когато работех там, с чифт „Дахщайн“-ни можеше да се отвори всяка врата, дори на министерство, в София.

- Значи не живеете в особения свят на твореца, откъснат от битието. Тогава още по-интригуващ за мен би бил отговорът на въпроса какъв творец сте?

- Аз рисувам абстрактни картини. Но рисувам и линейно-декоративно, правя пластики. Никога не съм се откъсвал от дизайна. Аз съм реалист. Няма противоречие. Искам да оставя нещо, да променя нещо, но не с категоричността „аз така го искам“. Работя абстрактни неща, защото в това виждам професионалното си удовлетворение. Но не ме задоволява. Имам търсения и дори колегите са ме питали защо не хвана един стил, а се разпилявам. Разпознаваем ли съм? Да.

Защото претворявам една тема в три материала - бронз, масло и акварел. Всеки творец е нестандартно мислещ - за момента - човек. Ако го погледнеш във времето, той е един себепровокаатор в бъдеще.

- Който познава и харесва Вашите картини, знае, че един от постоянните символи в тях е плодът на питомния кестен, онова бодливо, интригуващо чудо на природата от Беласица. Каква е симболиката му при Вас?

- Като петричанец аз нося този плод в мен винаги. Като творец, смея да кажа, че съм вкарал темата за кестена - жинката, както наричаме бодливата обвивка на плода, в своята стилистика. Като пипнеш жинката - много бодне и боли, но когато я отвориш - пада кестенчето, т.е. идва рожбата. Вместо семе аз винаги казвам „кестен“. А и безброй изрази по нашия край са така - „боли ме жинката“, значи сърцето, „отвори ми се жинката“, значи отвориш душата си. Кестеновите гървета са красиви, с хоризонтални гладки клони, а плодът се бере трудно - трябва да си с дебели обувки и „единичка“ - заострено клонче като малка брадвичка, с което да чукнеш по жинката. По-величествено гърво от кестена е само дъбът.

- Харесвам акварелите Ви не само като въздействие, но и като техника, с която ги рисувате. Предизвикателство ли са те за един художник?

- Всичките ми картини - маслена живопис, са по предварително направени рисунки. Само в акварела не можеш да правиш нищо предварително, защото в него се бориш със стихията - водата. Радостта в моя акварел е, че все пак съм овладял тази стихия. Огромна чест за мен е оценката на големия Никола Манев, който

по посети ателието ми: „Е, мокро в мокро? Кеф!“.

- Признание, че сте голям художник ражда ли Ви?

- Оценка не си давам, защото съм жив човек. Човек не трябва да се взема насериозно. Не искам да съм голям, искам да съм творец. Да се чувствам нищожен и възприан, защото не ние управляваме живота си, а сила, която не ни е дадено да познаваме. Дигайте често поглед към звездите и ще сте умиротворени, щастливи и добри.

- Трудно ли е да си добър човек?

- Не е. Просто да сме по-светли в душата. Да вярваме на сърцето си. Да обичаме. Обичта може не само да крепи, а и да промени човека не само към доброто, а към най-доброто. Ако всеки обича семейството си, децата, професията, както ги обичам и аз, това е гостатъчно навсякъде да има много добри хора.

- Традиционният за нашата рубрика заключителен въпрос: Какво е за Вас природата?

- Втората ми душа е планината. Роден съм в полите на най-хубавата планина - Беласица. Няма друга такава - на толкова малка площ да се извисиш на 2000 м и на 100 % да си ориентирана по географските посоки! Тя е природната преградна стена срещу стихията. Ненапразно в Петрич е най-сухо. От 4-годишен, на раменете на баща ми, покорявам пиринските върхове. Обходил съм целия Пирин - от Банско до Мелник. И няма известно географско кътче в България, което да не съм посетил. Откакто станах рилчанин, наново опознавам Рила.

С госта разговаря **Светлана БЪНЗАРОВА**
Снимка авторът

LT40
SAWMILL SERIES

**ЗА ДЪРВЕСИНАТА.
ЗА ХОРАТА.**

Заповядайте да видите много машини Wood-Mizer в действие на традиционния "Ден на отворените врати" на Екотехпродукт и Wood-Mizer на 07.10.2016 г., гр. Тетевен.

Екотехпродукт ООД
София 1186,
ул. Стар Лозенски път 38

тел/факс: 02/979 17 10
тел: 089 913 31 17
office@ecotechproduct.com

www.wood-mizer.bg

ДГС - Разлог, поема управлението и на общинските гори

Югозападното държавно предприятие в Благоевград чрез ДГС - Разлог, поема управлението, стопанисването и опазването на горските територии, собственост на Община Разлог. Договорът е сключен в началото на август и с него общината възлага изпълнението на всички дейности, предвидени в горскостопанския план на притежава-

ните от нея горски територии, на ДГС - Разлог. Близко 1857 ха е площта на общинските гори, които се предоставят за управление на държавата за срок от четири години. Това е първият договор, с който недържавни горски територии в обхвата на ЮЗДП се предоставят за управление на държавно горско стопанство.

На 1 септември ЮЗДП чрез ДГС - Добринище, и ДГС - Места, подписва договорите за срок от 10 години и с Община Банско. Близко 14 000 дка е площта на общинските гори в района на ДГС - Добринище, а останалите - на територията на ДГС - Места.

Снежана ПАСКАЛЕВА

ПОДАРЕТЕ СИ УСПЕХ!

3011 *плюс*

Само в списание ЗОП ПЛЮС ще намерите
Всичко, от което се нуждаете
в областта на поръчките

- ✓ КОМЕНТАРИ
- ✓ ОБУЧЕНИЯ
- ✓ КОНСУЛТАЦИИ
- ✓ ONLINE ЧАТ

0700 20680

НАЦИОНАЛНАТА ТЕЛЕФОННА ЛИНИЯ ЗА КОНСУЛТАЦИИ
В ОБЛАСТТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

www.zopplus.com

ИАГ канят еколозите да сътрудничат в опазването на горите

Изпълнителната агенция по горите създава „Платформа за сътрудничество за запазване на българската гора“ за партньорство с гражданското общество. На 10 август в уебсайта на ИАГ бе публикувана покана за регистриране към всички неправителствени и граждански организации с екологична насоченост, като регистрацията е безсрочна.

Целта на платформата е трайно и действащо партньорство между гражданското общество и ИАГ чрез взаимна информираност и съвместни дейности по опазване на горите, базирано на взаимното доверие между Агенцията и регистрираните партньорски организации (РПО).

Платформата за сътрудничество предвижда получаване в реално време на сигнали за нарушения в горите от предварително регистрираните неправителствени организации. Системата за онлайн сигнализация ще ползва интерактивна карта, чрез която лесно ще бъдат локализираните места с регистрирани нарушения. Изпратените сигнали ще се получават на уебинтерфейс, който ще бъде публикуван на 26 септември. Предвижда се срокът за реакция по подаден сигнал да е 24 часа.

Задача на платформата е и да създаде среда за повишаване на капацитета на лицата и организациите, свързани с горския сектор, чрез работни срещи с РПО, обучения и семинари.

Повишаване на информираността на обществеността чрез предоставяне на редовна информация в Платформата, включително по сигнали, получени от РПО, ще допринесе за повишаване на доверието към институциите. **Т**

IN MEMORIAM

На 6 септември почина инж. Денчо Иванов НЕНКОВ.

Роден е на 18 август 1941 г. в с. Добромирка, Габровска област. Завършва ВАТИ, специалност „Горско стопанство“, през 1967 година. Работи в ГС - Провадия, след което в Окръжно пътно управление - Варна.

През 1971 г. е назначен за директор на Ловно-

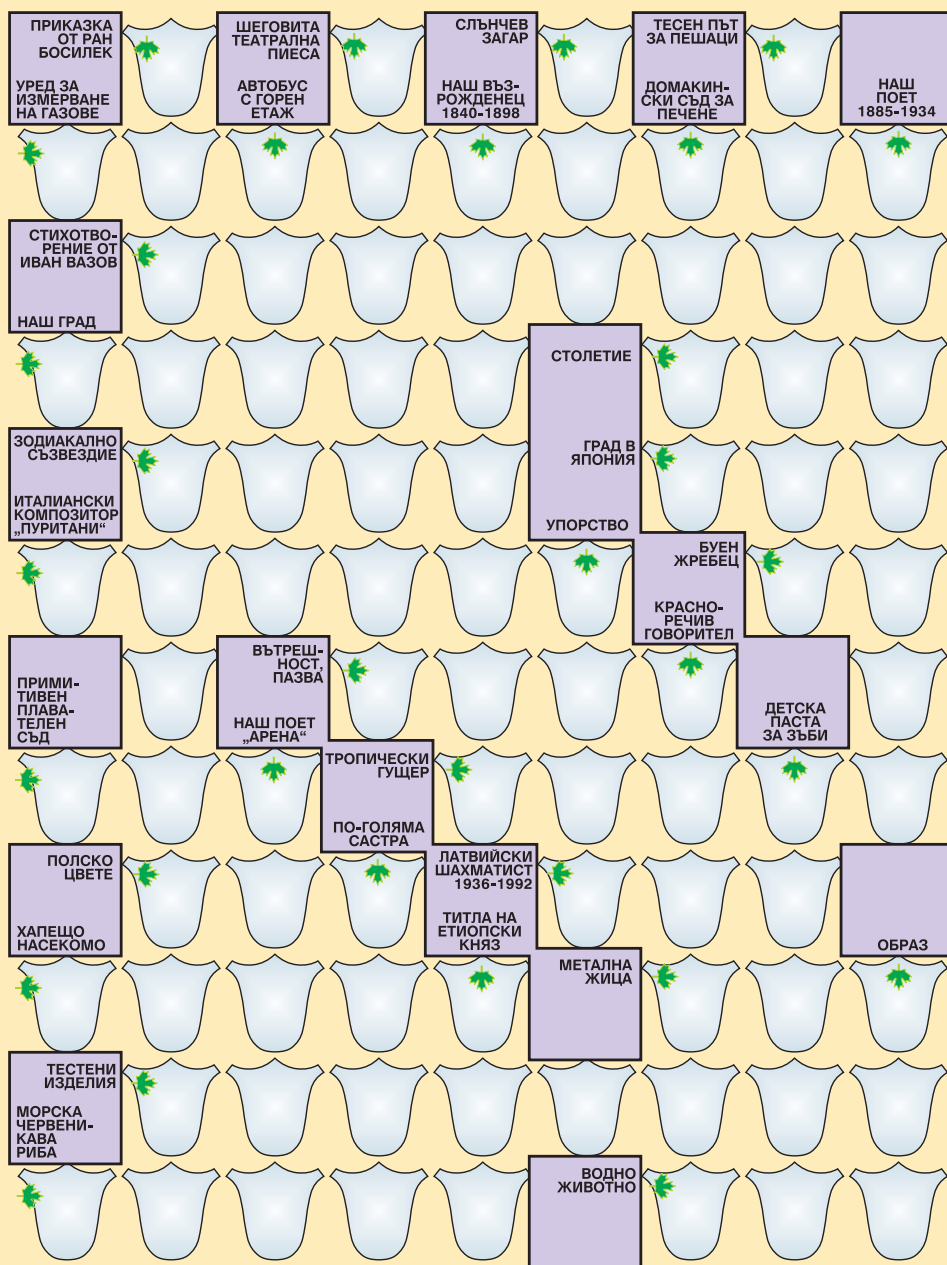
то стопанство „Шерба“ - Горен чифлик, където работи до 1983 г., извеждайки стопанството в челните редици на отрасъла.

От 1983 до 1991 г. е директор на ГС - Варна, с големи постижения в горскостопанската и ловностопанската дейност. През 1991-1995 г. е ръководител на Центъра за интензивно развитие на бялата акация - Варна. От 1995 до 1998 г. е управител на „Шуменска гора“ ЕООД - Шумен. Две години е брокер в „Булброкерс“ - София.

Зам.-директор на РУТ - Варна, е от 2000 до 2004 г., когато се пенсионира.

През 2004-2013 г. е консултант по лова в ДЛС „Балчик“.

Поклон пред светлата му памет!

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 6-7/ 2016:

ВОДОРАВНО: Ветеринар, Ралидали, Пирот, Тис, Лотос, Бис, Неман, „Динамо“, Амон, „Орас“, Окис, Ил, АНТ, Тенис, Рамо, Она, Дон, Новак.

ОТВЕСНО: Мерилин Монро, Тарос, Октан, Белот, Дни, Ритони, Стон, Гид, Сено, Нат, Маринов, Калина Малина, Рис, Сак.

СУШИЛНИ ЗА
ТАЛАШ • ТРИЦИ • ЧИПС

KLIMATET
 ПАЗАРДЖИК

WWW.KLIMATET.COM ☎ 0898/ 61 45 81

Саморасядци

- Жена ми страда от алкохолизъм - споделя старият горски бай Нено Балканджията в кръчмата.
- Много ли пие? - учудено го пита приятелят му по чашка.
- Не пие изобщо - аз пия, а тя страда.

Жената на бай Нено в момент на съпружески откровения:

- Ти осъзнаваш ли от колко време не сме се любили?
- Ето, пак започваме с неща от преди 5 години! - възмутен е горският.

Звъни Неновица на съпруга си:

- Имаш ли време да говориш? - пита тя.
- Да.
- Слушай могава...

По време на спор жената на Нено му казва:

- Била съм слъпа и глуха, когато съм се омъжвала за теб!
- Ето, виждаш ли от какви болести съм те излекувал! - заключава старият горски.

По улицата едва-едва пристъпва стара баба. Заобикаля я внимателно с колелото внучето на бай Нено, което отива за хляб.

- Момче, момче! - вика бабата. - Да не си тръгнало към хлебарницата?
- Да, бабо - отговаря гетето.
- Добре, върви, ама да знаеш, че си след мен!

Бай Нено разговаря с приятел:

- Днес дадох на жената да разбере какво ми е като ме мъкне по магазините!
- Какво направи?
- Влязохме в 11 кръчми и във всяка опитвах ракията и мезето, а после се върнахме в първата...

Неновица към мъжа си:

- Чувствам се като Пенеляшка - откак сме се оженили, само готвя, пера, гладя, чистя...
- Бай Нено пуска телевизора за мача:
- Аз казах ли ти, че ще си живееш като в приказка!

A man in a dark jacket and light trousers stands on a large, moss-covered rock in a mountain landscape. The background features rolling hills covered in dense forest with vibrant autumn foliage in shades of orange, yellow, and red. The sky is a soft, hazy blue. The foreground is filled with large, grey, mossy rocks.

Обичам България

Магията на морените

За първи път видях витошките морени, когато бях на четири години. Почти нищо друго не си спомням от онова време, дори това, че съм бил с родителите си край х. „Селимица“, но тях, тези огромни каменни топки, изсипани от искрящото синьо небе, ги запомних като картина в зелена рамка. Годиш по-късно видях и каменната река над м. Златните мостове. Тя бе огромна и някак по-стремглава. Усетих как се вля в мен. Възторгът от видяното се скъта дълбоко в моя свят. Отново се върнах при каменната река вече като голям, почти тридесетгодишен. Морените - кой ги бе нарекъл така, бяха същите, тъмносиви, огромни, с проблясващи слядени люспици, облепени тук-там с нежни светлосиви, зеленикави или кафяви мъхчета. Затоплени от лятното слънце, притихнали, примамващи. Бяха живи, бълбукаха, въздишаха и сякаш само леко побутване им трябваше, за да се търкулнат. Откъде бяха дошли? Как са се стекли по гръбта на планината и след това вцепенили в най-причудливи пози? Не е нужен точен отговор. Тях просто ги е имало и тогава, когато човекът не знаел дали ще оцелее като вид, има ги и сега, когато човекът смята, че познава великите сили на природата или поне част от тях.

Аз познавах морените. Познавах го болка - и в пряк смисъл, плътта им. Обичах ги. Тичах по каменните им гърбове бос. Възкачвайки се към върховете им, се чувствах равен на слънцето. Спускайки се между тях в ниското, където влагата и кикотенето от подземните реки придърпва като магия на морска сирена, изтръпвах в агония, че няма да усетя отново живота. А всъщност бях по-жив от всякога.

Бях щастлив, че ги има, че живея на един хвърлей от тях и съм орисан да ги прегърна, когато пожелае.

Да видят каменните реки идваха хора от цял свят. Небрежно потекли по склоновете на планина, те бяха и си остават уникални за България. Уж са от камък, студени, безжизнени, а извикват само най-топли чувства и адмирации.

Да ги пазим? Безспорно. Но кой кого?

И до ден днешен не мога да си обясня каква магия има в тези морени. При всеки излет се отбивам при тях. Гледам ги. Те са същите - огромни, безмълвни, магнетично примамливи. Аз съм притихнал. Не мога да ги прегърна. Някоя и друга сълза се търкулва в памет на времето, когато тичах по гребена на вълните на каменната река. Вместо огромни каменни топки премреженият ми поглед вижда огромни застинали сълзи. Сълзите на планината.

А уж съм наясно, че планините никога не плачат.

Борис ГОСПОДИНОВ

WORKING FAST

STAYING SAFE

Трионите Husqvarna XR® се тестват непрекъснато при тежки условия, които изискват мощност, прецизност и дълъг период на експлоатация.

Нашите инженери създават баланс между мощност, скорост, ниско тегло и дизайн от световна класа, ориентиран към отлична маневреност и продуктивност, без компромис с безопасността.

За повече информация посетете www.husqvarna.bg

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. "8-ми декември" 13, тел. 024 666 910
info@agroland.eu
www.husqvarna.bg